BREITHIÚNAS NA CÚIRTE (an Mór-Dhlísheomra)

10 Meán Fómhair 2024*

Clár

An dlí lena mbaineann 4

Gníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124 4

Cinneadh 2014/349/CBES 6

Cinneadh (CBES) 2018/856 6

Cúlra na díospóide 7

Caingean os comhair na Cúirte Ginearálta 8

An t-ordú faoi achomharc 10

An nós imeachta os comhair na Cúirte agus ráiteas faoi na saghsanna ordaithe atá á lorg ag na páirtithe sna hachomhairc 11

Maidir leis na hachomhairc 12

An chéad ghearán den chéad chuid, an dara agus an tríú gearán den dara cuid agus an tríú cuid den fhoras achomhairc aonair i gCás C-29/22 P agus an chéad agus an dara cuid den chéad fhoras achomhairc, an dara cuid den dara foras achomhairc, an tríú foras achomhairc agus an dara cuid den cheathrú foras achomhairc i gCás C-44/22 P 13

Argóintí na bpáirtithe 14

Measúnú na Cúirte 17

An dara gearán den chéad chuid agus an chéad ghearán den dara cuid den fhoras achomhairc aonair i gCás C-29/22 P chomh maith leis an tríú cuid den chéad fhoras achomhairc agus an chéad chuid den dara foras achomhairc i gCás C-44/22 P 23

Argóintí na bpáirtithe 23

Measúnú na Cúirte 27

* Bunteanga: an Béarla.

An ceathrú cuid den fhoras achomhairc aonair i gCás C-29/22 P 31

Argóintí na bpáirtithe 31

Measúnú na Cúirte Breithiúnais 32

An chéad chuid den cheathrú saincheist dlí i gCás C-44/22 P 33

Argóintí na bpáirtithe 33

Measúnú na Cúirte 34

An chaingean os comhair na Cúirte Ginearálta 35

Costais 36

(Achomharc – Comhbheartas Eachtrach agus Slándála (CBES) – Gníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124/CBES – Misean Smachta Reachta an Aontais Eorpaigh sa Chosaiv (Eulex Kosovo) – Imeachtaí le haghaidh damáistí – Damáiste a líomhnaítear a rinneadh mar thoradh ar ghníomhartha agus neamhghníomhartha éagsúla de Chomhairle an Aontais Eorpaigh, den Choimisiún Eorpach agus den tSeirbhís Eorpach Gníomhaíochta Seachtraí (SEGS) mar chuid de chur chun feidhme na Gníomhaíochta Comhpháirtí sin – Imscrúdú neamhdhóthanach ar chéasadh, ar fhuadach agus ar dhúnmharú daoine – Dlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh chun rialú ar an gcaingean seo – An abairt dheireanach den dara fomhír d'Airteagal 24(1) – Airteagal 275 CFAE)

I gCásanna Uamtha C-29/22 P agus C-44/22 P,

maidir le dhá achomharc de bhun Airteagal 56 de Reacht Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh, a tionscnaíodh an 12 agus 19 Eanáir 2022,

KS,

KD,

dá ndéanann P. Koutrakos, dikigoros, F. Randolph, KC, agus J. Stojsavljevic-Savic, solicitor, ionadaíocht

achomharcóirí (C-29/22 P),

iarratasóirí ag an gcéad chéim (C-44/22 P),

an Coimisiún Eorpach, dá ndéanann M. Carpus Carcea, L. Gussetti, Y. Marinova agus J. Roberti di Sarsina, ina dhiaidh sin M. Carpus Carcea, L. Gussetti agus Y. Marinova, agus ansin ag M. Carpus Carcea agus Y. Marinova ionadaíocht, i gcáil Gníomhairí,

achomharcóir (Cás C-44/22 P),

iarratasóir ag an gcéad chéim (C-29/22 P),

le tacaíocht ó:

Ríocht na Beilge, dá ndéanann M. Jacobs, C. Pochet agus L. Van den Broeck ionadaíocht, i gcáil Gníomhairí,

Ard-Diúcacht Lucsamburg, dá ndéanann A. Germeaux agus T. Schell ionadaíocht, i gcáil Gníomhairí,

Ríocht na hÍsiltíre, dá ndéanann M. K. Bulterman agus J. Langer ionadaíocht, i gcáil Gníomhairí,

Poblacht na hOstaire, dá ndéanann A. Posch, J. Schmoll, M. Meisel agus E. Samoilova ionadaíocht, i gcáil Gníomhairí,

An Rómáin, dá ndéanann R. Antonie, L.-E. Baţagoi, E. Gane agus L. Ghiță ionadaíocht, i gcáil Gníomhairí,

Poblacht na Fionlainne, dá ndéanann H. Leppo agus M. Pere ionadaíocht, i gcáil Gníomhairí,

Ríocht na Sualainne, dá ndéanann H. Eklinder, F.-L. Göransson, C. Meyer-Seitz, A. Runeskjöld, M. Salborn Hodgson, R. Shahsavan Eriksson, H. Shev agus O. Simonsson ionadaíocht, i gcáil Gníomhairí,

páirtithe a dhéanann idirghabháil san achomharc (C-44/22 P),

na páirtithe eile sna himeachtaí:

Comhairle an Aontais Eorpaigh, dá ndéanann P. Mahnič, R. Meyer agus A. Vitro, ina dhiaidh sin P. Mahnič agus R. Meyer ionadaíocht, i gcáil Gníomhairí,

cosantóir ag an gcéad chéim,

le tacaíocht ó:

Poblacht na Seice, dá ndéanann D. Czechová, K. Najmanová, M. Smolek, O. Šváb agus J. Vláčil ionadaíocht, i gcáil Gníomhairí,

Poblacht na Fraince, dá ndéanann J.-L. Carré, A.-L. Desjonquères, T. Stéhelin agus W. Zemamta ionadaíocht ar dtús, ansin ag J.-L. Carré, T. Stéhelin agus W. Zemamta, ansin ag J.-L. Carré, B. Fodda, E. Leclerc, T. Stéhelin agus W. Zemamta, ansin ag J.-L. Carré, B. Fodda, E. Leclerc, S. Royon, T. Stéhelin agus W. Zemamta, ansin ag J.-L. Carré, M. de Lisi, B. Fodda, E. Leclerc, S. Royon agus T. Stéhelin, agus ansin ag M. de Lisi, B. Fodda, S. Royon, T. Stéhelin agus B. Travard, i gcáil Gníomhairí,

páirtithe a dhéanann idirghabháil sna hachomhairc (C-29/22 P agus C-44/22 P),

an tSeirbhís Eorpach Gníomhaíochta Seachtraí (SEGS), dá ndéanann L. Havas, S. Marquardt agus E. Orgován ionadaíocht, i gcáil Gníomhairí,

cosantóir ag an gcéad chéim,

tugann AN CHÚIRT (an Mór-Dhlísheomra),

agus í comhdhéanta mar seo a leanas: K. Lenaerts, Uachtarán, L. Bay Larsen, Leas-Uachtarán, A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe, T. von Danwitz, Z. Csehi agus O. Spineanu-Matei, Uachtaráin Dlísheomra, J.-C. Bonichot, S. Rodin, I. Jarukaitis, A. Kumin (Rapóirtéir) agus M. Gavalec, Breithiúna,

Abhcóide Ginearálta: T. Ćapeta,

Cláraitheoir: R. Stefanova-Kamisheva, Riarthóir,

ag féachaint don chuid i scríbhinn den nós imeachta agus i dtaca le héisteacht an 27 Meitheamh 2023,

tar éis éisteacht le Tuairim an Abhcóide Ghinearálta ag éisteacht an 23 Samhain 2023,

an Breithiúnas seo a leanas:

Breithiúnas

1 Trína n-achomhairc faoi seach, féachann KS agus KD, ar thaobh amháin, agus an Coimisiún Eorpach, ar an taobh eile (i dteannta a chéile, 'na hachomharcóirí') le hordú Chúirt Ghinearálta an Aontais Eorpaigh an 10 Samhain 2021, *KS agus KD* v *an Chomhairle agus páirtithe eile* (T-771/20, 'an t-ordú faoi achomharc', EU:T:2021:798), lenar dhearbhaigh an Chúirt Ghinearálta gur léir nach raibh dlínse aici an chaingean a thionscain KS agus KD a éisteacht agus a chinneadh ar bhonn Airteagal 268 CFAE, arna léamh i gcomhar leis an dara mír d'Airteagal 340 CFAE, lena n-iarrtar cúiteamh as an damáiste a líomhnaítear a d'fhulaing KS agus KD mar thoradh ar ghníomhartha agus neamhghníomhartha éagsúla de Chomhairle an Aontais Eorpaigh, den Choimisiúin agus den tSeirbhís Eorpach Gníomhaíochta Seachtraí (SEGS) i gcomhthéacs chur chun feidhme Ghníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124/CBES ón gComhairle an 4 Feabhra 2008 maidir le Misean Smachta Reachta an Aontais Eorpaigh sa Chosaiv, EULEX KOSOV (IO 2008 L 42, lch. 92), a bhaineann, go háirithe, le himscrúduithe a rinneadh le linn an mhisin sin maidir le céasadh, fuadach agus dúnmharú a mball teaghlaigh, a tharla in 1999 i bPristine (an Chosaiv).

An dlí lena mbaineann

Gníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124

2 Foráiltear i mír 1 d'Airteagal 1 de Ghníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124, dar teideal 'An misean':

'Bunaíonn an tAontas leis seo Misean Smachta Reachta an Aontais Eorpaigh sa Chosaiv, [Eulex Kosovo] ("Eulex Kosovo").'

[Aistriúchán neamhoifigiúil]

3 De réir Airteagal 2 den Gníomhaíocht Chomhpháirteach sin, dar teideal ‘Sainmhínithe’:

‘Cabhróidh [Eulex Kosovo] le hinstitiúidí na Cosaive, le húdaráis bhreithiúnacha agus le gníomhaireachtaí forfheidhmithe dlí maidir leis an dul chun cinn a dhéanfaidh siad i dtreo na hinbhuanaitheachta agus na cuntasachta agus maidir le córas ceartais il-eitneach neamhspleách agus póilíní agus custaim il-eitneacha a fhorbairt agus a neartú tuilleadh, lena n-áiritheofar go mbeidh na hinstitiúidí sin saor ó chur isteach polaitiúil agus ag cloí le caighdeáin a aithnítear go hidirnáisiúnta agus le dea-chleachtais Eorpacha.

Comhlíonfaidh [Eulex Kosovo], i gcomhar iomlán le Cláir Chúnaimh an Choimisiúin Eorpaigh, a shainordú trí fhaireachán, trí mheantóireacht agus trí chomhairle a thabhairt, agus freagrachtaí feidhmiúcháin áirithe á gcoinneáil ag an am céanna.’

[Aistriúchán neamhoifigiúil]

4 Foráiltear le hAirteagal 3 den Ghníomhaíocht Chomhpháirteach sin, dar teideal ‘Ráiteas Misin’:

‘Chun an sainordú atá leagtha amach in Airteagal 2 a chomhlíonadh, déanann [Eulex Kosovo]:

[…]

(d) a áirithiú go ndéantar cásanna coireanna cogaidh, sceimhlitheoireachta, coireachta eagraithe, éillithe, coireanna idir-eitneacha, coireanna airgeadais nó eacnamaíocha agus cionta tromchúiseacha eile a imscrúdú, a ionchúiseamh, a bhreithniú go cuí agus smachtbhannaí i gcomhréir leis an dlí is infheidhme, trí rannpháirtíocht imscrúdaitheoirí idirnáisiúnta, ionchúisitheoirí agus breithiúna a oibríonn i gcomhpháirt le himscrúdaitheoirí, ionchúisitheoirí agus breithiúna na Cosaive nó go neamhspleách, lena n-áirítear, i gcás inarb iomchuí, trí struchtúir a bhunú le haghaidh comhair agus comhordú idir údaráis phóilíneachta agus údaráis ionchúisimh;

[…]

(i) a áirithiú go ndéantar a ngníomhaíochtaí go léir i gcomhréir le caighdeáin idirnáisiúnta maidir le cearta an duine […]’

[Aistriúchán neamhoifigiúil]

5 Foráiltear le hAirteagal 12 den Ghníomhaíocht Chomhpháirteach céanna, dar teideal ‘Rialú polaitiúil agus treoir straitéiseach’, i míreanna 1 agus 2:

‘1. Feidhmeoidh an [Coiste Polaitiúil agus Slándála (CPS)], faoi fhreagracht na Comhairle, rialú polaitiúil agus stiúradh straitéiseach an mhisin.

2. Leis seo, údaraíonn an Chomhairle do CPS na cinntí ábhartha a dhéanamh chun na críche sin i gcomhréir leis an tríú fomhír d’Airteagal 25 CAE. Baineann an t-údarú sin go háirithe leis na cumhachtaí chun [an Plean Oibríochta (OPLAN)] agus an slabhra ceannais a mhodhnú. Clúdaíonn sé freisin na scileanna a theastaíonn chun cinntí a dhéanamh ina dhiaidh sin maidir le ceapadh an chinn misin. Cinneann an Chomhairle, le cúnamh ó [Ardrúnaí/Ardionadaí an Aontais do Ghnóthaí Eachtracha agus don Bheartas Slándála (SG/HR)] na cuspóirí agus deireadh [Eulex Kosovo].’

[Aistriúchán neamhoifigiúil]

6 I mí Dheireadh Fómhair 2009, bhunaigh an tAontas Eorpach, ar bhonn Airteagal 12(2) de Ghníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124 agus i gcomhréir leis an nós imeachta a leagtar síos sa tríú fomhír d'Airteagal 25 AE (an tríú fomhír d'Airteagal 38 CAE anois), an Painéal Athbhreithnithe um Chearta an Duine ('an Painéal'), atá freagrach as scrúdú a dhéanamh ar ghearáin maidir le sáruithe ar chearta an duine arna ndéanamh ag Eulex Kosovo i bhfeidhmiú a shainordaithe feidhmiúcháin. Is comhlacht neamhspleách seachtrach cuntasachta é a thagann ar chonclúid, tar éis dó na gearáin sin a scrúdú, i dtaobh ar sháraigh an misean sin cearta an duine a ráthaítear sa Chosaiv nó nár sháraigh. I gcás ina measann an Painéal Athbhreithnithe gur tharla sárú den sórt sin, féadfar a áireamh ina chonclúidí moltaí neamhcheangailteacha don Cheann Misin bearta ceartaitheacha a dhéanamh.

7 Faoi Airteagal 1(3) de Chinneadh (CBES) 2023/1095 ón gComhairle an 5 Meitheamh 2023 lena leasaítear Gníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124 (IO 2023 L 146, lch. 22), cuireadh síneadh leis an nGníomhaíocht Chomhpháirteach sin go dtí an 14 Meitheamh 2025.

Cinneadh 2014/349/CBES

8 Leasaíodh Gníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124, *inter alia*, le Cinneadh 2014/349/CBES ón gComhairle an 12 Meitheamh 2014 (IO 2014 L 174, lch. 42) ('Gníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124, arna leasú le Treoir 2014/349').

9 Is mar seo a leanas atá an fhoclaíocht in Airteagal 15a de Ghníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124, arna leasú le Cinneadh 2014/349:

'Beidh sé d'acmhainn ag [Eulex Kosovo] seirbhísí agus soláthairtí a fháil, conarthaí agus socruithe riaracháin a dhéanamh, foireann a fhostú, cuntais bhainc a shealbhú, sócmhainní a fháil agus a dhiúscairt agus a dliteanais a urscaoileadh, agus a bheith ina pháirtí in imeachtaí dlíthiúla, de réir mar is gá chun an Ghníomhaíocht Chomhpháirteach seo a chur chun feidhme.'

[Aistriúchán neamhoifigiúil]

Cinneadh (CBES) 2018/856

10 Leasaíodh Gníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124 freisin le Cinneadh (CBES) 2018/856 ón gComhairle an 8 Meitheamh 2018 (IO 2018 L 146, lch. 5) ('Gníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124, arna leasú le Cinneadh 2018/856').

11 Foráiltear an méid seo a leanas le hAirteagal 2 de Ghníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124, arna leasú le Cinneadh 2018/856:

'Tacaíonn [Eulex Kosovo] le hinstitiúidí sonracha sa Chosaiv atá freagrach as seasamh leis an smacht reachta chun bogadh i dtreo éifeachtúlacht, inmharthanacht, iolrachas eitneach agus cuntasachta níos fearr, saor ó chur isteach polaitiúil agus i gcomhlíonadh iomlán le caighdeáin chearta an duine a aithnítear go hidirnáisiúnta agus le dea-chleachtais Eorpacha – trí ghníomhaíochtaí faireacháin a dhéanamh agus trí fheidhmeanna feidhmiúcháin teoranta a ghlacadh mar a leagtar amach in Airteagal 3 agus in Airteagal 3a – d'fhonn na cúraimí atá fágtha a chur ar iontaoibh ionstraimí

fadtéarmacha eile de chuid an [Aontais] agus deireadh a chur de réir a chéile leis na feidhmeanna feidhmiúcháin iarmharacha.'

12 Luaitear an méid seo a leanas in Airteagal 3(d) agus (e) de Ghníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124, arna leasú le Cinneadh 2018/856:

'Chun an sainordú atá leagtha amach in Airteagal 2 a chomhlíonadh, déanfaidh [Eulex Kosovo]:

[...]

(d) freagrachtaí feidhmiúcháin teoranta áirithe a choinneáil i réimsí an leighis fhóiréinsigh agus na bpóilíní, lena n-áirítear oibríochtaí slándála agus Clár Cosanta Finnéithe iarmharacha agus an fhreagracht a áirithiú go ndéanfar an t-ord poiblí agus an tslándáil phoiblí a chothabháil agus a chur chun cinn, lena n-áirítear, de réir mar is gá, trí chinntí oibríochtúla arna ndéanamh ag údaráis inniúla na Cosaive a aisiompú nó a neamhniú;

(e) a áirithiú go ndéantar a ghníomhaíochtaí go léir i gcomhréir le caighdeáin idirnáisiúnta maidir le cearta an duine [...]'

Cúlra na díospóide

13 Chun críocha an imeachta reatha, féadfar achoimre a dhéanamh ar chúlra na díospóide, a leagtar amach i míreanna 1 go 11 den ordú faoi achomharc.

14 An 11 Márta 2014, rinne KD gearán leis an bPainéal Athbhreithnithe maidir leis an imscrúdú ar fhuadach agus dúnmharú a fir chéile agus a mic, ar tugadh cinneadh ina leith an 19 Deireadh Fómhair 2016. Chinn an Painéal sin gur sáraíodh Airteagal 2 (an ceart chun na beatha), Airteagal 3 (toirmeasc ar chéasadh) agus Airteagal 13 (an ceart chun leigheas éifeachtach a fháil) den Choinbhinsiún Eorpach chun Cearta an Duine agus Saoirsí Bunúsacha a Chosaint, a síníodh sa Róimh an 4 Samhain 1950 ('ECHR'), arna léamh i gcomhar le hAirteagal 2 den Choinbhinsiún sin, agus rinne sé moltaí do Eulex Kosovo bearta ceartaitheacha a ghlacadh. Le cinneadh an 7 Márta 2017, chinn an Painéal sin, ar an gcéad dul síos, nár chuir an ceann sin a mholtaí chun feidhme ach go páirteach agus, ar an dara dul síos, chinn sé an comhad a dhúnadh.

15 An 11 Meitheamh 2014, thaisc KS gearán leis an bPainéal Athbhreithnithe maidir leis an bhfiosrúchán ar dhul ar iarraidh a fir chéile, ar tugadh cinneadh ina leith an 11 Samhain 2015. Chinn an Painéal gur sáraíodh a chearta faoi ghné nós imeachta Airteagal 2 (an ceart chun na beatha) agus Airteagal 3 (toirmeasc ar chéasadh) chomh maith le hAirteagal 8 (an ceart go n-urramófaí an saol príobháideach agus saol an teaghlaigh) agus Airteagal 13 (an ceart chun leigheas éifeachtach a fháil) de ECHR agus rinne sé moltaí do Eulex Kosovo bearta ceartaitheacha a ghlacadh. I litir dar dáta an 29 Aibreán 2016, dhearbhaigh an ceann sin gur chuir sé an Cumas Sibhialtach Pleanála agus Seolta (CPCC) agus roinnt Ballstát ar an eolas faoi na moltaí sin. Le cinntí an 19 Deireadh Fómhair 2016 agus an 7 Márta 2017, chinn an Painéal Athbhreithnithe sin, ar an gcéad dul síos, nár chuir an ceann sin na moltaí sin chun feidhme ar chor ar bith ar dtús, ansin nár chuir sé chun feidhme iad ach go páirteach agus, ar an dara dul síos, chinn sé an comhad a dhúnadh.

16 Mar fhreagra ar litir a seoladh an 5 Nollaig 2016 thar ceann KS agus KD, ag líomhain nár glacadh bearta ceartaitheacha chun deireadh a chur leis na sáruithe ar chearta an duine i gceist, chuir an Chomhairle agus SEGS in iúl, le litreacha an 12 Deireadh Fómhair 2017, go raibh a ndícheall déanta ag Eulex Kosovo imscrúdú a dhéanamh ar na gníomhartha a séantar sna gearáin a luaitear i míreanna 14 agus 15 den bhreithiúnas seo ('coireanna atá i gceist') agus gur comhlacht cuntasachta a bhí sa Phainéal Athbhreithnithe, nach raibh sé i gceist go mbeadh sé ina chomhlacht breithiúnach.

17 Trí iarratas a comhdaíodh an 19 Iúil 2017 os comhair na Cúirte Ginearálta agus a cláraíodh faoi chás uimhir T-840/16, thug KS caingean i gcoinne na Comhairle, an Choimisiúin agus SEGS ag iarraidh 'Gníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124 a chealú nó a mhodhnú [...] agus na bearta ina dhiaidh sin lena leasaítear í, do shárú ar Airteagal 13 de [ECHR] agus ar Airteagal 47 den Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh [...] [("an Chairt")], agus dliteanas neamhchonarthach, mar gheall ar Airteagail 2, 3, 6, 13 agus 14 de ECHR a shárú'. Le hordú an 14 Nollaig 2017, *KS* v *an Chomhairle agus páirtithe eile* (T-840/16, EU:T:2017:938), dhiúltaigh an Chúirt Ghinearálta don chaingean sin ar an bhforas, *inter alia*, nach raibh dlínse fhollasach aici í a éisteacht agus a chinneadh.

18 Ós rud é, an 14 Meitheamh 2018, nach ndearnadh bearta leantacha cuí ar na moltaí a bhí i gceist ón bPainéal Athbhreithnithe agus nár glacadh aon bhearta ceartaitheacha, thug KS agus KD, mar aon le seisear eile, caingean le haghaidh damáistí os comhair an High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division [an Ard-Chúirt Bhreithiúnais (Sasana & an Bhreatain Bheag), Rannán Bhinse na Banríona (an Ríocht Aontaithe)] i gcoinne an Aontais, arna hionadú ag an gCoimisiún faoi Airteagal 335 CFAE, ag an gComhairle, ag Ardionadaí an Aontais do Ghnóthaí Eachtracha agus don Bheartas Slándála agus ag Eulex Kosovo. Mar thaca leis an gcaingean sin, bhí KS agus KD ag brath ar sháruithe ar chearta a chosnaítear le ECHR agus leis an gCairt mar gheall ar easpa imscrúduithe, le linn an mhisin sin, ar chéasadh, ar fhuadach agus ar dhúnmharú a ngarghaolta i bPristine le linn 1999. Le breithiúnas an 13 Feabhra 2019, dhearbhaigh an chúirt sin nach raibh aon dlínse aici an chaingean sin a éisteacht agus a chinneadh ('breithiúnas na hArd-Chúirte Breithiúnais').

Caingean os comhair na Cúirte Ginearálta

19 Le hiarratas a taisceadh i gClárlann na Cúirte Ginearálta an 29 Nollaig 2020, thionscain KS agus KD an chaingean dá dtagraítear i mír 1 den bhreithiúnas seo, ag iarraidh dliteanas neamhchonarthach na Comhairle, an Choimisiúin agus SEGS a shuíomh faoin dara mír d'Airteagal 340 CFAE ('an chaingean arna tionscnamh ag KS agus KD').

20 Mar thaca leis an gcaingean sin, mhaígh KS agus KD na saincheisteanna dlí a leanas:

– sárú ar Airteagail 2 agus 3 de ECHR agus ar Airteagail 2 agus 4 den Chairt, arna ndéanamh ag Eulex Kosovo, mar gheall ar mhainneachtain imscrúduithe leordhóthanacha a dhéanamh ar ghabháil ar iarraidh agus ar dhúnmharú a mball teaghlaigh, mar gheall ar easpa acmhainní riachtanacha agus mar gheall ar fhoireann leordhóthanach an mhisin sin chun a shainordú feidhmiúcháin a fheidhmiú, ar sárú é a shuigh an Painéal Athbhreithnithe an 11 Samhain 2015 maidir le KS agus an 19 Deireadh Fómhair 2016 maidir le KD;

– sárú ar Airteagal 6(1) agus Airteagal 13 de ECHR agus ar Airteagal 47 den Chairt, mar gheall ar easpa forálacha lena bhforáiltear do chúnamh dlíthiúil i bhfabhar iarratasóirí incháilithe in

imeachtaí os comhair an Phainéil Athbhreithnithe agus bunú an Phainéil Athbhreithnithe sin gan an chumhacht aige a chinntí a fhorfheidhmiú nó leigheas a sholáthar ar na sáruithe a aimsíodh;

– mainneachtain bearta ceartaitheacha a ghlacadh chun na sáruithe dá dtagraítear sa chéad fhleasc agus sa dara fleasc a leigheas go hiomlán nó go páirteach, agus líomhnaítear gur tharraing Eulex Kosovo aird an Aontais Eorpaigh ar thorthaí an Phainéil Athbhreithnithe an 29 Aibreán 2016;

– mí-úsáid nó drochúsáid cumhachta feidhmiúcháin ag an gComhairle agus ag SEGS an 12 Deireadh Fómhair 2017 tríd an dearbhú go raibh a dhícheall déanta ag Eulex Kosovo imscrúdú a dhéanamh ar fhuadach agus dúnmharú dóchúil fhear céile KS agus dúnmharú fhear céile agus mhac KD agus nach raibh sé i gceist go mbeadh an Painéal Athbhreithnithe ina chomhlacht breithiúnach;

– mí-úsáid maidir le cumhacht feidhmiúcháin, nó mainneachtain lena úsáid i gceart, trí dheireadh a chur le sainordú feidhmiúcháin Eulex Kosovo le Cinneadh 2018/856, agus na sáruithe fós ann;

– mí-úsáid nó drochúsáid cumhachta feidhmiúcháin mar gheall ar mhainneachtain a áirithiú go ndéantar athbhreithniú atá ceart de réir an dlí i gcás KD, cás *prima facie* coireachta cogaidh, ag Eulex Kosovo agus/nó ag Oifig na nIonchúisitheoirí Speisialta le haghaidh imscrúdú agus ionchúisimh os comhair Shain-Dlísheomra na Cosaive.

21 Leis an gcaingean sin, d'iarr KS agus KD, *inter alia*, ar an gCúirt Ghinearálta a ordú don Chomhairle, don Choimisiún agus do SEGS, i gcomhpháirt nó go leithleach, iad a chúiteamh, lena n-áirítear trí ús a íoc ar an ráta agus ar feadh na tréimhse a mheasann an Chúirt Ghinearálta a bheith iomchuí, as an damáiste a líomhnaítear a bhain dóibh mar thoradh ar an sárú ar a 'gcearta bunúsacha an duine' a chosnaítear sa chás seo le hAirteagail 2, 3, 6, 8 agus 13 de ECHR agus le hAirteagail 2, 4 agus 47 den Chairt a mhéid a bhaineann le KS agus le hAirteagail 2, 3, 6 agus 13 de ECHR agus le hAirteagail 2, 4 agus 47 den Chairt a mhéid a bhaineann le KD, i gcomhréir le hAirteagal 340(2) CFAE.

22 An 9 Feabhra 2021, mar chuid de bheart eagrúcháin nós imeachta, d'iarr an Chúirt Ghinearálta ar an gComhairle, ar an gCoimisiún agus ar SEGS seasamh a ghlacadh, ina n-aighneachtaí mar fhreagra ar an achomharc céanna, ar cheist a hinniúlachta maidir leis an dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE.

23 I litir dar dáta an 25 Márta 2021, d'iarr KS agus KD go gcuirfí Eulex Kosovo isteach mar chosantóir sna himeachtaí sa chás as ar eascair an t-ordú faoi achomharc. Diúltaíodh don iarraidh sin le cinneadh an 31 Márta 2021 ó Uachtarán an Naoú Dlísheomra den Chúirt Ghinearálta.

24 D'fhreagair an Coimisiún an iarraidh ón gCúirt a luaitear i mír 22 den bhreithiúnas seo trí litir ón 18 Bealtaine 2021, ag cur in iúl go raibh dlínse ag an gCúirt Ghinearálta éisteacht leis an gcaingean a thionscain KS agus KD, ach trí agóid a dhéanamh maidir le neamh-inghlacthacht sa mhéid gur díríodh an chaingean seo ina coinne. Thug an Chomhairle agus SEGS freagra ar an iarraidh sin, faoi seach, trí litreacha dar dáta an 19 Bealtaine 2021, inar ardaíodh pléadáil maidir le heaspa inniúlachta agus, mar mhalairt air sin, pléadáil maidir le do-ghlacthacht, go háirithe a mhéid a bhí an chaingean sin dírithe ina gcoinne.

25 An 5 Meitheamh 2021, chomhdaigh KS agus KD iarratas ar bhearta fiosrúcháin, faoi Airteagal 88 de Rialacha Nós Imeachta na Cúirte Ginearálta, a bhí dírithe ar leagan iomlán OPLAN Eulex Kosovo a fháil ó cruthaíodh an misean sin i rith na bliana 2008 ('iarratas tosaigh ar rochtain ar OPLAN Eulex Kosovo'), a luadh sa chuid de chosaint SEGS a bhaineann leis na hagóidí maidir le neamhinniúlacht agus neamh-inghlacthacht arna dtarraingt anuas ag an tseirbhís sin.

26 An 23 Iúil 2021, thaisc KS agus KD a mbarúlacha maidir leis na hagóidí i gcoinne easpa inniúlachta agus neamh-inghlacthachta dá dtagraítear i mír 24 den bhreithiúnas seo agus d'iarr siad go ndiúltófaí do na hagóidí sin.

An t-ordú faoi achomharc

27 Leis an ordú faoi achomharc, dhiúltaigh an Chúirt Ghinearálta don chaingean a thionscain KS agus KD mar gheall ar a n-easpa follasach inniúlachta chun í a éisteacht, gan scrúdú a dhéanamh ar na pléadálacha do-ghlacthachta a d'ardaigh an Chomhairle, an Coimisiún agus SEGS ná ar an iarratas tosaigh ar rochtain ar OPLAN Eulex Kosovo.

28 I mír 28 den ordú sin, thug an Chúirt Ghinearálta dá haire gur eascair an t-achomharc seo as gníomhartha nó iompraíochtaí a bhain le ceisteanna polaitiúla nó straitéiseacha a bhaineann le sainmhíniú ghníomhaíochtaí, thosaíochtaí agus acmhainní Eulex Kosovo, chomh maith leis an gcinneadh ón bPainéal Athbhreithnithe a chur ar bun mar chuid den mhisean sin agus, i gcomhréir le Gníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124, bunú agus gníomhaíochtaí an mhisin sin faoi na forálacha a bhaineann leis an gcomhbheartas eachtrach agus slándála (CBES) de Chonradh AE.

29 Ina theannta sin, i míreanna 29 go 33 den ordú sin, chinn an Chúirt Ghinearálta, go bunúsach, de bhun na habairte deiridh den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus na chéad mhíre d'Airteagal 275 CFAE, nach raibh dlínse ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh, i bprionsabal, maidir leis na forálacha a bhaineann le CBES ná ar na gníomhartha a glacadh ar bhonn na bhforálacha sin agus nach raibh na heisceachtaí don phrionsabal sin, dá bhforáiltear sa chéad fhoráil sin agus sa dara fomhír d'Airteagal 275, infheidhme sa chás seo ar an bhforas nár bhain an t-achomharc sin le bearta sriantacha i gcoinne daoine nádúrtha nó dlítheanacha, de réir bhrí na forála deiridh sin, ná le comhlíonadh Airteagal 40 CAE.

30 Ina theannta sin, mheas an Chúirt Ghinearálta, go bunúsach, i míreanna 34 go 39 den ordú faoi achomharc, nach raibh imthosca an cháis ba bhun leis an ordú sin inchomparáide leo siúd a bhí i réim sna cásanna ba chúis le breithiúnais na Cúirte Breithiúnais an 12 Samhain 2015, *Elitaliana* v *Eulex Kosovo* (C-439/13 P, EU:C:2015:753), agus an 19 Iúil 2016, *H* v *an Chomhairle agus páirtithe eile* (C-455/14 P, EU:C:2016:569), chomh maith le breithiúnas na Cúirte Ginearálta an 25 Deireadh Fómhair 2018, *KF* v *Satcen* (T-286/15, EU:T:2018:718), agus ordú na Cúirte Ginearálta an 10 Iúil 2020, *KF* v *Satcen*, T-619/19, EU:T:2020:337), cé gur cinnte go bhfuil na cásanna deiridh sin suite i gcomhthéacs CBES, ach baineann siad le forálacha a dtagann a gcur i bhfeidhm faoi inniúlacht chúirteanna an Aontais maidir le dlíthiúlacht a rialú. Mar an gcéanna, mheas an Chúirt Ghinearálta go raibh an cás sa chás seo an-difriúil ó chás an cháis ba bhun le breithiúnas an 6 Deireadh Fómhair 2020, *Bank Refah Kargaran* v *an Chomhairle* (C-134/19 P, EU:C:2020:793), sa mhéid is gur bhain an chaingean a thionscain KS agus KD le neamhdhleathacht líomhnaithe ghníomhartha nó neamhghníomhartha na Comhairle, an Choimisiúin agus SEGS faoi Airteagal 24(1) CAE, a bhaineann le sainiú agus le cur chun feidhme CBES, agus ní le bearta sriantacha aonair arna nglacadh faoi chuimsiú an bheartais sin.

31 Ina theannta sin, chuir an Chúirt Ghinearálta in iúl, i mír 40 den ordú faoi achomharc, gur chuir rialacha na gConarthaí AE agus FAE lena n-eisiatar dlínse bhreithiúnas an Aontais in ábhair CBES cosc uirthi a dlínse in ábhair shlánaithemaidir le gníomhartha nó iompraíochtaí a chumhdaítear leis an mbeartas sin, amhail na cinn a luaitear i mír 20 den bhreithiúnas seo, ar an gcúis amháin gurbh é an t-aitheantas sin an t-aon mhodh amháin chun cosaint bhreithiúnach éifeachtach a ráthú do KS agus KD.

32 Dá bhrí sin, i mír 41 den ordú sin, chinn an Chúirt Ghinearálta, ag tagairt do mhíreanna 69 agus 78 de bhreithiúnas an 25 Márta 2021, *Carvalho agus páirtithe eile* v *an Pharlaimint agus an Chomhairle* (C-565/19 P, EU:C:2021:252), cé nach mór na forálacha a bhaineann le dlínse Chúirteanna an Aontais Eorpaigh a léiriú i bhfianaise an chirt bhunúsaigh chun cosaint bhreithiúnach éifeachtach a fháil, nach féidir le léiriú den sórt sin na coinníollacha a leagtar síos go sainráite le Conradh FAE a chur ar ceal.

An nós imeachta os comhair na Cúirte agus ráiteas faoi na saghsanna ordaithe atá á lorg ag na páirtithe sna hachomhairc

33 Trí chinneadh ó Uachtarán na Cúirte Breithiúnais an 21 Márta 2022, rinneadh Cásanna C-29/22 P agus C-44/22 P a uamadh chun críocha na coda i scríbhinn agus ó bhéal den nós imeachta agus an chinnidh lena ndúntar na himeachtaí.

34 Trí orduithe an 16 Bealtaine 2022 agus an 12 Bealtaine 2023, dheonaigh Uachtarán na Cúirte cead do Phoblacht na Fraince agus do Phoblacht na Seice idiragairt a dhéanamh chun tacú leis an saghas ordaithe atá á lorg ag an gComhairle.

35 Trí orduithe an 27 Aibreán 2023 agus an 12 Bealtaine 2023, dheonaigh Uachtarán na Cúirte cead do Ríocht na Beilge, d'Ard-Diúcacht Lucsamburg, do Ríocht na hÍsiltíre, do Phoblacht na hOstaire, don Rómáin, do Phoblacht na Fionlainne agus do Ríocht na Sualainne idiragairt a dhéanamh chun tacú leis an saghas ordaithe atá á lorg ag an gCoimisiún i gCás C-44/22 P.

36 Le horduithe ón gCúirt an 24 Meitheamh 2022, *KS agus KD* (C-29/22 P-AJ), agus an 24 Meitheamh 2022, *KS agus KD* (C-44/22 P-AJ), deonaíodh cúnamh dlíthiúil do KS agus KD chun freastal ar na costais a bhain leis na hachomhairc sna cásanna comhcheangailte sin.

37 Trína n-achomharc, iarrann KS agus KD ar an gCúirt Bhreithiúnais:

– an t-achomharc a cheadú, an t-ordú faoi achomharc a chur i leataobh agus an faoiseamh atá á lorg os comhair na Cúirte Ginearálta a dheonú;

– ina ionad sin, an t-achomharc a cheadú agus an cás a chur ar ais chuig an gCúirt Ghinearálta le haghaidh cinneadh críochnaitheach; agus

– a ordú don Chomhairle, don Choimisiún agus do SEGS na costais a bhaineann leis an achomharc, leis na himeachtaí os comhair na Cúirte Ginearálta agus leis na himeachtaí os comhair an Phainéil Athbhreithnithe a íoc.

38 Lena achomharc agus lena fhreagra i gCás C-29/22 P, maíonn an Coimisiún gur cheart don Chúirt Bhreithiúnais:

– an t-ordú faoi achomharc a chur ar neamhní;

– a shuí go bhfuil dlínse eisiach ag Cúirteanna an Aontais chun an cás a éisteacht agus a breith a thabhairt ina thaobh;

– an cás a tharchur ar ais chuig an gCúirt Ghinearálta le haghaidh breithiúnais maidir le hinghlacthacht agus substaint na caingne;

– costais na n-imeachtaí roimhe sin agus na n-imeachtaí gaolmhara a fhorchoimeád.

39 Ina bhfreagra i gCás C-44/22 P, iarrann KS agus KD ar an gCúirt, i gcás ina ndearbhaíonn an Chúirt Bhreithiúnais go bhfuil dlínse aici na hachomhairc seo a éisteacht agus a chinneadh, údarú a thabhairt dóibh iarratas ar bhearta fiosrúcháin a thíolacadh de bhun Airteagal 64(2)(b) de Rialacha Nós Imeachta na Cúirte Breithiúnais, sula rialóidh sí ar cheart an cás sin a tharchur ar ais chuig an gCúirt Ghinearálta.

40 Iarrann an Chomhairle ar an gCúirt:

– na hachomhairc a dhíbhe mar achomhairc gan bhunús agus

– a ordú do KS, KD agus don Chomhairle na costais a íoc.

41 Iarrann SEGS ar an gCúirt:

– i gcás ina measann sí go bhfuil sí inniúil rialú a dhéanamh ar an achomharc agus i gcás ina measann sí go bhfuil gnéithe leordhóthanacha aige chun rialú a dhéanamh ar an achomharc a chomhdaigh KS agus KD, an chaingean agus an t-achomharc a dhearbhú neamh-inghlactha a mhéid a bhaineann siad le SEGS agus

– a ordú do KS, KD agus don Chomhairle na costais a íoc.

Maidir leis na hachomhairc

42 Mar thaca lena n-achomharc i gCás C-29/22 P, ardaíonn KS agus KD foras achomhairc aonair, ina bhfuil ceithre chuid, lena líomhnaítear go ndearna an Chúirt Ghinearálta earráid dlí trína dhearbhú gur léir nach raibh dlínse aici a caingean le haghaidh damáistí a éisteacht. Leis an gcéad chuid den saincheist dlí seo, atá foroinnte ina dhá ghearán, cáineann siad an Chúirt Ghinearálta, ar thaobh amháin, as léiriú leathan a ghlacadh san abairt dheireanach den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus d'Airteagal 275 CFAE agus, ar an taobh eile, léamh roghnaíoch agus sriantach a bheith déanta aici ar an gcásdlí a eascraíonn as breithiúnais an 12 Samhain 2015, *Elitaliana* v *Eulex Kosovo* (C-439/13 P, EU:C:2015:753), an 19 Iúil 2016, *H* v *an Chomhairle agus páirtithe eile* (C-455/14 P, EU:C:2016:569), chomh maith leis an 25 Meitheamh 2020, *Satcen* v *KF* (C-14/19 P, EU:C:2020:492). Tá an dara cuid den fhoras achomhairc sin, lena líomhnaítear cur i bhfeidhm míchuí bhreithiúnas an 6 Deireadh Fómhair 2020, *Bank Refah Kargaran* v *an Chomhairle* (C-134/19 P, EU:C:2020:793), foroinnte ina thrí ghearán. Ar an gcéad dul síos, chinn an Chúirt Ghinearálta go mícheart gur bhain na gníomhartha agus na neamhghníomhartha atá i gceist le

sainmhíniú agus cur chun feidhme CBES agus, dá bhrí sin, gur tháinig siad faoi raon feidhme an dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE ar an bhforas amháin gur tharla siad i gcomhthéacs an bheartais sin. Ar an dara dul síos, níor thug an chúirt sin aghaidh ar an áit ina bhfuil an chaingean le haghaidh damáistí i gcomhthéacs chóras cosanta breithiúnaí an Aontais. Ar an tríú dul síos, ba cheart don chúirt sin argóint an Choimisiúin gur aontas é an tAontas Eorpach atá bunaithe ar an smacht reachta a bhfuil córas comhleanúnach agus iomlán leigheasanna dlí aige a chur san áireamh. Leis an tríú cuid dá bhforas achomhairc aonair, maíonn KS agus KD gur chuir an Chúirt Ghinearálta breithiúnas an 25 Márta 2021, *Carvalho agus páirtithe eile* v *an Pharlaimint agus an Chomhairle* (C-565/19 P, EU:C:2021:252) i bhfeidhm chun míchríche. Éilítear leis an gceathrú cuid den fhoras achomhairc seo go ndearna an Chúirt Ghinearálta earráid dlí trí mhainneachtain codanna bunriachtanacha dá gcaingean a scrúdú agus trí mhainneachtain cúiseanna leordhóthanacha a thabhairt don ordú faoi achomharc.

43 Mar thaca leis an achomharc, tarraingíonn an Coimisiún ceithre fhoras achomhairc. Lena chéad fhoras achomhairc, atá roinnte ina thrí chuid, maíonn an institiúid sin go ndearna an Chúirt Ghinearálta earráid dlí, ar an gcéad dul síos, trí mhainneachtain a aithint gur maolú ar a dlínse ghinearálta é an t-eisiamh ó dhlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh dá bhforáiltear in Airteagal 24 CAE agus in Airteagal 275 CFAE, ar an dara dul síos, trí gan an t-eisiamh sin a léiriú go sriantach, mar a léirítear é le cásdlí socair na Cúirte, agus, ar an tríú dul síos, trína mheas nach raibh feidhm sa chás seo ag an gcásdlí a d'eascair as breithiúnais an 12 Samhain 2015, *Elitaliana* v *Eulex Kosovo* (C-439/13 P, EU:C:2015:753), an 19 Iúil 2016, *H* v *an Chomhairle agus páirtithe eile* (C-455/14 P, EU:C:2016:569), agus an 25 Meitheamh 2020, *Satcen* v *KF* (C-14/19 P, EU:C:2020:492).

44 Tá an dara saincheist dlí, a bhfuil dhá chuid aici, bunaithe ar earráid dlí a líomhnaítear a rinne an Chúirt Ghinearálta toisc nár cháiligh sí an chaingean a thionscain KS agus KD mar chaingean le haghaidh damáistí maidir le sáruithe líomhnaithe ar 'bhunchearta daonna'. Sa chéad chuid den dara saincheist dlí sin, cáineann an Coimisiún an Chúirt Ghinearálta as a meas gur bhain na gníomhartha agus na neamhghníomhartha a chumhdaítear leis an gcaingean sin le ceisteanna polaitiúla nó straitéiseacha a bhaineann leis an misean agus a bhaineann le sainiú nó le cur chun feidhme CBES. Leis an dara cuid den dara saincheist dlí sin, cáineann an Coimisiún an Chúirt Ghinearálta mar nár léirigh sí Airteagal 24 CAE agus Airteagal 275 CFAE i bhfianaise 'saoirsí agus cearta bunúsacha an Aontais dá bhforáiltear sa Chairt agus in ECHR mar aon le luachanna bunaidh an Aontais arb iad an smacht reachta agus urraim do chearta an duine'. Lena thríú foras achomhairc, áitíonn an Coimisiún gur bhain an Chúirt Ghinearálta míbhrí as breithiúnas an 6 Deireadh Fómhair 2020, *Bank Refah Kargaran* v *an Chomhairle* (C-134/19 P, EU:C:2020:793), agus go ndearna sí earráid dlí trí gan a mheas gur caingean dlí uathrialach í an chaingean sin nach bhfuil aon mhaolú ina leith ar dhlínse Chúirteanna an Aontais dá bhforáiltear in Airteagal 268 agus sa dara mír d'Airteagal 340 CFAE. Lena cheathrú foras achomhairc, atá roinnte ina dhá chuid, cáineann an Coimisiún an Chúirt Ghinearálta, ar an gcéad dul síos, as mainneachtain neamhspleáchas dhlíchóras an Aontais a ráthú sa mhéid nár bhunaigh sé dlínse eisiach na gcúirteanna sin chun an chaingean chéanna a éisteacht agus a chinneadh agus, ar an dara dul síos, as aon leigheas éifeachtach a bhaint de KS agus KD.

An chéad ghearán den chéad chuid, an dara agus an tríú gearán den dara cuid agus an tríú cuid den fhoras achomhairc aonair i gCás C-29/22 P agus an chéad agus an dara cuid den

chéad fhoras achomhairc, an dara cuid den dara foras achomhairc, an tríú foras achomhairc agus an dara cuid den cheathrú foras achomhairc i gCás C-44/22 P

Argóintí na bpáirtithe

45 Áitíonn na hachomharcóirí, le tacaíocht ó Ríocht na Beilge, Ard-Diúcacht Lucsamburg, Ríocht na hÍsiltíre, Poblacht na hOstaire, an Rómáin, Poblacht na Fionlainne agus Ríocht na Sualainne, go bhfuil, i míreanna 29 go 33 agus 37 go 42 den ordú faoi achomharc, go ndearna an Chúirt Ghinearálta roinnt earráidí dlí maidir le léiriú an dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus na chéad mhíre d'Airteagal 275 CFAE. Níor chuir an Chúirt Ghinearálta san áireamh cásdlí na Cúirte Breithiúnais a eascraíonn, go háirithe, as mír 70 de bhreithiúnas an 24 Meitheamh 2014, *an Pharlaimint* v *an Chomhairle* (C-658/11, EU:C:2014:2025), agus mír 32 de bhreithiúnas an 6 Deireadh Fómhair 2020, *Bank Refah Kargaran* v *an Chomhairle* (C-134/19 P, EU:C:2020:793), ar dá réir nach mór léiriú leathan a dhéanamh ar an dlínse ghinearálta a thugtar do Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh le hAirteagal 19 CAE, cé nach mór an maolú ar an inniúlacht sin, dá bhforáiltear sa dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus sa chéad mhír d'Airteagal 275 CFAE, a léiriú go sriantach. De réir an Choimisiúin, ba cheart go mbeadh léiriú córasach agus teileolaíoch déanta ag an gCúirt Ghinearálta ar na forálacha sin, agus na prionsabail agus na cearta a eascraíonn as Airteagal 2, Airteagal 3(5) agus Airteagail 6, 19, 21 agus 23 CAE, chomh maith le hAirteagail 268, 340 agus 344 CFAE, agus Airteagal 47 den Chairt á gcur san áireamh.

46 Ar an gcéad dul síos, áitíonn na hachomharcóirí go ndearna an Chúirt Ghinearálta earráid dlí sa mhéid nár léirigh sí na teorainneacha ar dhlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh, a leagtar síos sa dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus sa chéad mhír d'Airteagal 275 CFAE, i bhfianaise rialacha bunúsacha dhlí príomha an Aontais agus phrionsabail ghinearálta dhlí an Aontais, go háirithe prionsabal an smachta reachta agus an ceart chun leigheas éifeachtach a fháil, a bhfuil feidhm acu maidir le gach réimse de dhlí an Aontais, lena n-áirítear CBES.

47 Go háirithe, de réir an Choimisiúin, ní dhearna an Chúirt Ghinearálta Airteagal 47 den Chairt a léiriú agus a chur i bhfeidhm i gceart, mar a léirítear é i mír 74 de bhreithiúnas an 28 Márta 2017, *Rosneft* (C-72/15, EU:C:2017:236), ós rud é nach ndearna sí anailís ar na bealaí eile a bhféadfadh KS agus KD cosaint bhreithiúnach a fháil agus nár chuir sí breithiúnas na hArd-Chúirte san áireamh. Agus í ag cinneadh nach raibh aon leigheas ann do KS agus KD faoi dhlí an Aontais, sháraigh an Chúirt Ghinearálta na coimircí a leagtar síos in Airteagail 2 agus 6 CAE agus in Airteagal 47 den Chairt. Ar an dara dul síos, rinne sí neamhaird, dá bhrí sin, ar chásdlí na Cúirte Breithiúnais, ar dá réir a fhoráiltear le córas breithiúnach an Aontais do chóras iomlán leigheasanna agus nósanna imeachta dlíthiúla atá ceaptha chun athbhreithniú ar dhlíthiúlacht ghníomhartha an Aontais a áirithiú, córas a bhfuil cosaint chearta an duine aonair ina chroílár, mar is léir, go háirithe, ó mhír 285 de bhreithiúnas an 3 Meán Fómhair 2008, *Kadi agus Al Barakaat International Foundation* v *an Chomhairle agus an Coimisiún* (C-402/05 P agus C-415/05 P, EU:C:2008:461) agus ó mhír 66 de bhreithiúnas an 28 Márta 2017, *Rosneft* (C-72/15, EU:C:2017:236). Dá bhrí sin, ní fhoráiltear le haon fhoráil de na Conarthaí do mhaolú ar dhlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh i gcás sáruithe líomhnaithe ar chearta an duine mar thoradh ar ghníomh, ar ghníomhaíocht nó ar neamhghníomh atá inchurtha i leith an Aontais, rud a fhágann go gceanglaítear ar an Aontas na conarthaí sin a léiriú mar chonarthaí lena bhforáiltear leigheasanna ar na sáruithe sin.

48 Mar thaca leis an argóint sin, áitíonn an Coimisiún freisin go ráthaítear le hAirteagail 6 agus 13 de ECHR, mar a léirigh an Chúirt Eorpach um Chearta an Duine iad, an ceart chun rochtain a fháil ar bhinse agus an ceart chun leigheas éifeachtach a fháil. Ceanglaítear ar an Aontas Eorpach agus ar a

institiúidí na hAirteagail sin a chomhlíonadh i ngach réimse de dhlí an Aontais, mar is léir ó Airteagal 6(3) CAE agus ón gCairt. Sa chás seo, thaispeánfadh an t-achomharc a chomhdaíonn KS agus KD díospóid dáiríre agus thromchúiseach, ionas go mbeadh, i gcomhréir le breithiúnas na Cúirte Eorpaí um Chearta an Duine an 7 Bealtaine 2021, *Xero Flor w Polsce sp. z o. o. v an Pholainn* (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, § 187), Airteagal 6(1) de ECHR infheidhme. Thairis sin, KS agus KD a eisiamh ó chóras cosanta breithiúnaí an Aontais ar an bhforas amháin go sáródh na gníomhartha agus na neamhghníomhartha atá i gceist prionsabal na córa comhionainne.

49 Thairis sin, áitíonn an Coimisiún gur chinn an Chúirt cheana féin, i mír 23 de bhreithiúnas an 23 Aibreán 1986, *Les Verts* v *an Pharlaimint* (294/83, EU:C:1986:166), gur comhphobal é an tAontas Eorpach atá bunaithe ar an smacht reachta sa mhéid nach bhfuil a Bhallstáit ná a institiúidí faoi réir athbhreithniú ar chomhréireacht a ngníomhartha leis na Conarthaí. Dá bhrí sin, tá feidhm iomlán ag prionsabal an smachta reachta, a chumhdaítear in Airteagal 2 CAE agus a chuirtear in iúl in Airteagal 19 CAE, i réimse CBES, de bhua Airteagal 23 CAE, arna léamh i gcomhar le hAirteagal 21(2)(b) CAE, agus rinne an Chúirt measúnú ar a dlínse i bhfianaise an phrionsabail sin, go háirithe i mír 41 de bhreithiúnas an 19 Iúil 2016, *H* v *an Chomhairle agus páirtithe eile* (C-455/14 P, EU:C:2016:569), agus i míreanna 35 agus 36 de bhreithiúnas an 6 Deireadh Fómhair 2020, *Bank Refah Kargaran* v *an Chomhairle* (C-134/19 P, EU:C:2020:793).

50 Ag an éisteacht, dúirt an Coimisiún, le tacaíocht ó Phoblacht na Fionlainne agus ó Ríocht na Sualainne, go bunúsach, gur cheart don Chúirt Ghinearálta a dhearbhú go bhfuil sí inniúil tríd an dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus an dara mír d'Airteagal 275 CFAE a léiriú i bhfianaise na chéad abairte d'Airteagal 6(2) CAE, lena leagtar síos oibleagáid ar an Aontas Eorpach aontú do ECHR. Dar leis an gCoimisiún, leanann an fíoras gur oibleagáid é an t-aontachas sin, seachas rogha, go háirithe ó Airteagal 218(8) CFAE, lena dtreisítear loighic neamhspleáchas dhlíchóras an Aontais agus an fíoras go bhfuil an dlíchóras sin éagsúil le dlíchóras na mBallstát.

51 Ar an dara dul síos, áitíonn na hachomharcóirí gur cheart don Chúirt Ghinearálta a chinneadh go raibh dlínse aici an chaingean a thionscain KS agus KD a éisteacht agus a chinneadh, ós rud é go bhfuiltear ag brath ar sháruithe ar chearta bunúsacha mar thaca leis an gcaingean sin. I ndáil leis sin, tugann an Coimisiún dá aire gur léir ó mhír 4 de bhreithiúnas an 17 Nollaig 1970, *Internationale Handelsgesellschaft* (11/70, EU:C:1970:114), ó mhíreanna 97 agus 98 de bhreithiúnas an 18 Iúil 2013, *an Coimisiún agus páirtithe eile* v *Kadi* (C-584/10 P, C-593/10 P agus C-595/10 P, EU:C:2013:518), agus ó mhíreanna 36, 47 agus 48 de bhreithiúnas an 6 Deireadh Fómhair 2020, *Bank Refah Kargaran* v *an Chomhairle* (C-134/19 P, EU:C:2020:793), ar an gcéad dul síos, go bhfuil forálacha na gConarthaí a bhaineann le CBES ina gcuid dhílis de chreat ginearálta dhlí an Aontais agus d'ailtireacht bhunreachtúil dhlí an Aontais agus, ar an dara dul síos, go n-áirítear le dlíchóras an Aontais cosaint na gceart bunúsach mar phrionsabal ginearálta agus bunúsach de dhlí an Aontais, rud a fhágann go bhfuil forálacha uile dhlí an Aontais, lena n-áirítear na forálacha sin a bhaineann le CBES, faoi réir na Cairte. De réir KS agus KD, dearbhaítear measúnú den sórt sin le hAirteagal 51(1) den Chairt, faoina mbeidh feidhm ag an gCairt i gcás ina gcuireann institiúid, comhlacht, oifig nó gníomhaireacht de chuid an Aontais an dlí sin chun feidhme.

52 Ag an éisteacht, dúirt na hiarratasóirí freisin go ndeimhníonn an cásdlí a eascraíonn as míreanna 55 go 60 agus 67 de bhreithiúnas an 20 Meán Fómhair 2016, *Ledra Advertising agus páirtithe eile* v *an Coimisiún agus BCE* (C-8/15 P go C-10/15 P, EU:C:2016:701), go bhfuil dlínse ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh aon chaingean a éisteacht agus a chinneadh chun tacú le sáruithe ar chearta bunúsacha. Thairis sin, chuir an Coimisiún in iúl gurb é is cuspóir

d'Airteagal 24 CAE cinntí polaitiúla a chosaint, agus ní ar sháruithe ar chearta a chosnaítear le ECHR agus leis an gCairt. Go deimhin, ní fhéadfaí sáruithe den sórt sin a cháiliú mar 'chinntí polaitiúla' nó 'cinntí straitéiseacha',ós rud é gur oibleagáidí arna bhforchur le dlí príomhúil an Aontais a bheadh i gceist le hurraim agus cosaint cearta bunúsacha, agus ní roghanna polaitiúla.

53 Ar an tríú dul síos, áitíonn na hachomharcóirí, i míreanna 37 go 39 den ordú faoi achomharc, gur chuir an Chúirt Ghinearálta breithiúnas an 6 Deireadh Fómhair 2020, *Bank Refah Kargaran* v *an Chomhairle* (C-134/19 P, EU:C:2020:793) i bhfeidhm go míchuí, ag cur san áireamh go raibh an cás sa chás seo an-difriúil leis an gcás inar eascair an breithiúnas seo. Léiríodh go mícheart an ceann deireanach sin sa chaoi go gciallaíonn sé go bhfuil dlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh chun rialú ar dhliteanas neamhchonarthach an Aontais Eorpaigh teoranta do staid ar leith na mbeart sriantach aonair arna nglacadh ag an gComhairle i gcomhthéacs CBES amháin.

54 De réir na n-achomharcóirí, is léir nár chuir an Chúirt Ghinearálta san áireamh gur dhearbhaigh an Chúirt Bhreithiúnais, sa bhreithiúnas sin, go raibh dlínse aici rialú a thabhairt ar an damáiste a líomhnaítear a fulaingíodh mar thoradh ar bhearta sriantacha den sórt sin mar gheall ar chomhleanúnachas riachtanach an chórais cosanta breithiúnaí dá bhforáiltear le dlí an Aontais, chun bearna a sheachaint i gcosaint bhreithiúnach na ndaoine nádúrtha nó dlítheanacha a bhfuil na bearta sin dírithe orthu.

55 Thairis sin, contrártha leis an méid a chinn an Chúirt Ghinearálta, ní raibh réasúnaíocht na Cúirte Breithiúnais a leagtar amach i míreanna 32 go 39, 43 agus 44 de bhreithiúnas an 6 Deireadh Fómhair 2020, *Bank Refah Kargaran* v *an Chomhairle* (C-134/19 P, EU:C:2020:793), bunaithe ar an bhfíoras go raibh bearta sriantacha i gceist nó teoranta don imthoisc sin. Tá an réasúnaíocht sin bunaithe ar an bhfíoras gur leigheas neamhspleách í an chaingean le haghaidh damáistí nach bhfuil aon mhaolú ina leith ar dhlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh dá bhforáiltear in Airteagal 268 agus sa dara mír d'Airteagal 340 CFAE, go háirithe maidir le cúiteamh as an damáiste a líomhnaítear a bhain do dhaoine nádúrtha nó dlítheanacha mar thoradh ar chinntí CBES seachas bearta sriantacha agus ar dá mbun a líomhnaítear go ndearnadh sáruithe ar chearta a ráthaítear le ECHR agus leis an gCairt.

56 Thairis sin, de réir an Choimisiúin, rinne an Chúirt Ghinearálta earráid dlí agus an breithiúnas sin á léiriú aici sa chaoi is nach raibh dlínse ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh caingean le haghaidh damáistí a scrúdú faoi Airteagail 268 agus 340 CFAE ach amháin sa chás go raibh dlínse aici rialú ar chaingean le haghaidh neamhniú nó ar mhainneachtain gníomhú faoi Airteagail 263 agus 265 CFAE faoi seach.

57 Ar an gceathrú dul síos, déanann na hachomharcóirí gearán gur bhain an Chúirt Ghinearálta míbhrí, i mír 41 den ordú faoi achomharc, as an gcásdlí a eascraíonn as míreanna 69 agus 78 de bhreithiúnas an 25 Márta 2021, *Carvalho agus páirtithe eile* v *an Pharlaimint agus an Chomhairle* (C-565/19 P, EU:C:2021:252). Níl an cásdlí sin ábhartha i gcomhthéacs scrúdú a dhéanamh ar dhlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh sa chás seo, ós rud é go mbaineann sé le comhthéacs eile, eadhon léiriú ar na ceanglais a bhaineann le haitheantas a thabhairt do sheasamh chun imeachtaí a thionscnamh i gcaingean le haghaidh neamhniú faoin gceathrú mír d'Airteagal 263 CFAE. Mar thaca leis an argóint sin, maíonn KS agus KD freisin nár iarr siad go leasófaí cásdlí na Cúirte ná go mbainfí an t-eisiamh ón dlínse sin dá bhforáiltear sa dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus in Airteagal 275 CFAE.

58 Ar an gcúigiú dul síos agus ar deireadh, áitíonn KS agus KD, ina bhfreagra i gCás C-44/22 P, go dtacaíonn Airteagal 298(1) CFAE agus Airteagal 41 den Chairt leis an toimhde go bhfuil dlínse ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh rialú a thabhairt ar a gcaingean. Go deimhin, ba cheart go n-áiritheofaí le riarachán Eorpach atá oscailte, éifeachtach agus neamhspleách go mbunófaí Eulex Kosovo chomh maith leis an gcoimisiún rialaithe ar bhealach nár sháraigh dlí an Aontais. Dá bhrí sin, nuair a cuireadh cinntí ábhartha an choiste sin in iúl d'institiúidí an Aontais agus do na Ballstáit, ba cheart bearta a dhéanamh chun deireadh a chur leis na sáruithe ar na cearta bunúsacha atá i gceist.

59 Déanann an Chomhairle agus SEGS, le tacaíocht ó Phoblacht na Fraince agus, i bpáirt, ó Phoblacht na Seice, argóintí na n-achomharcóirí a dhíospóid.

Measúnú na Cúirte

60 Leis an gcéad ghearán den chéad chuid, an dara agus an tríú gearán den dara cuid agus an tríú cuid den fhoras achomhairc aonair i gCás C-29/22 P, agus leis an gcéad chuid agus an dara cuid den chéad fhoras achomhairc, an dara cuid den dara foras achomhairc, an tríú foras achomhairc agus an dara cuid den cheathrú foras achomhairc i gCás C-44/22 P, ar iomchuí iad a scrúdú le chéile, maíonn na hachomharcóirí, go bunúsach, i míreanna 29 go 33 agus 37 go 42 den ordú faoi achomharc, go ndearna an Chúirt Ghinearálta roinnt earráidí dlí i gcomhthéacs léiriú an dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus na chéad mhíre d'Airteagal 275 CFAE agus chásdlí na Cúirte Breithiúnais maidir leis na forálacha sin.

61 I ndáil leis sin, ceanglaíonn léiriú forála de dhlí an Aontais go gcuirfear san áireamh ní hamháin a téarmaí, ach freisin an comhthéacs ina bhfuil sí leagtha síos agus na cuspóirí agus an chríoch a shaothraítear leis an ngníomh ar cuid dó í. Féadfaidh bunús forála de dhlí an Aontais faisnéis a sholáthar atá ábhartha maidir lena léiriú (féach, chuige sin, breithiúnais an 27 Samhain 2012, *Pringle*, C-370/12, EU:C:2012:756, mír 135, agus an 25 Meitheamh 2020, *A agus páirtithe eile (Tuirbíní gaoithe in Aalter agus in Nevele)*, C-24/19, EU:C:2020:503, mír 37).

62 Ba cheart a mheabhrú freisin, i gcomhréir leis an abairt dheireanach den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus leis an gcéad mhír d'Airteagal 275 CFAE, nach bhfuil dlínse ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh, i bprionsabal, maidir leis na forálacha a bhaineann le CBES agus maidir le gníomhartha arna nglacadh ar a bhonn sin. Tugann na forálacha sin isteach maolú ar an riail maidir le hinniúlacht ghinearálta a thugann Airteagal 19 CAE don Chúirt chun urraim don dlí i léiriú agus i gcur i bhfeidhm na gconarthaí a áirithiú agus, dá bhrí sin, ní mór iad a léiriú go sriantach (breithiúnais an 24 Meitheamh 2014, *an Pharlaimint* v *an Chomhairle*, C-658/11, EU:C:2014:2025, míreanna 69 agus 70; an 19 Iúil 2016, *H* v *an Chomhairle agus páirtithe eile*, C-455/14 P, EU:C:2016:569, míreanna 39 agus 40, agus an 6 Deireadh Fómhair 2020, *Bank Refah Kargaran* v *an Chomhairle*, C-134/19 P, EU:C:2020:793, míreanna 26 agus 32).

63 Ina theannta sin, bunaítear go sainráite leis an abairt dheireanach den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus leis an dara mír d'Airteagal 275 CFAE dhá eisceacht ón bprionsabal sin, eadhon inniúlacht Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh, ar thaobh amháin, faireachán a dhéanamh ar chomhlíonadh Airteagal 40 CAE agus, ar an taobh eile, rialú a dhéanamh ar achomhairc, arna dtabhairt faoi na coinníollacha dá bhforáiltear sa cheathrú mír d'Airteagal 263 CFAE, maidir le rialú ar dhlíthiúlacht chinntí na Comhairle arna nglacadh ar bhonn na bhforálacha a bhaineann le CBES, a dhéanann foráil do bhearta sriantacha maidir le daoine nádúrtha nó dlítheanacha (breithiúnais an 28 Márta 2017, *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, mír 60, agus an 6 Deireadh Fómhair 2020, *Bank Refah Kargaran* v *an Chomhairle*, C-134/19 P, EU:C:2020:793, mír 27).

64 Mar sin féin, sa chás seo, ní dhéantar a dhíospóid nach mbaineann na gníomhartha agus na neamhghníomhartha a chumhdaítear leis an ngníomh arna thionscnamh ag KS agus KD le faireachán ar chomhlíonadh Airteagal 40 CAE ná le faireachán ar chomhlíonadh na mbeart sriantach aonair sin.

65 É sin ráite, áitíonn na hachomharcóirí go ndearna an Chúirt Ghinearálta earráid dlí sa mhéid nár léirigh sí an abairt dheireanach den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus an dara mír d'Airteagal 275 CFAE i bhfianaise na gceart agus na bprionsabal a chumhdaítear in Airteagal 2, Airteagal 3(5) agus Airteagail 6, 19, 21 agus 23 CAE, Airteagail 268, 340 agus 344 CFAE, Airteagal 47 den Chairt agus Airteagail 6 agus 13 de ECHR.

66 I ndáil leis sin, is léir ó Airteagal 3(5) CAE, go rannchuidíonn an tAontas, *inter alia*, le cearta an duine a chosaint ina chaidreamh leis an gcuid eile den domhan. Thairis sin, faoi Airteagal 23 CAE, 'beidh gníomhaíocht an Aontais ar an ardán idirnáisiúnta, de bhun [Chaibidil 2 de Theideal V de Chonradh AE], bunaithe ar na prionsabail a leagtar síos i gCaibidil 1 [den Teideal sin], saothróidh sí na cuspóirí a leagtar síos inti agus seolfar í i gcomhréir leis na forálacha ginearálta a leagtar síos inti'. Ina theannta sin, i gcomhréir leis an gcéad fhomhír d'Airteagal 21(1) CAE, atá mar chuid den Chaibidil I sin, 'beidh gníomhaíocht an Aontais ar an ardán idirnáisiúnta bunaithe ar na prionsabail a spreag a chruthú, a fhorbairt agus an méadú a tháinig air, prionsabail a bhféachann sé lena gcur ar aghaidh sa domhan mór: an daonlathas, an smacht reachta, uilechoitinne agus dodhealaitheacht chearta an duine agus na mbunsaoirsí, an meas ar dhínit an duine, prionsabail an chomhionannais agus na dlúthpháirtíochta, agus an meas ar phrionsabail Chairt na Náisiún Aontaithe agus ar phrionsabail an dlí idirnáisiúnta'.

67 Thairis sin, deimhnítear le hAirteagal 51(1) den Chairt cásdlí socair na Cúirte ar dá réir atá na cearta bunúsacha a ráthaítear i ndlíchóras an Aontais infheidhme i ngach cás a rialaítear le dlí an Aontais (féach, chuige sin, breithiúnas an 26 Feabhra 2013, *Åkerberg Fransson* (C-617/10, EU:C:2013:105, míreanna 17 agus 19, agus breithiúnas an 25 Eanáir 2024, *Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova*, C-58/22, EU:C:2024:70, mír 40).

68 Dá bhrí sin, ní mór a mheas, mar a thug an tAbhcóide Ginearálta faoi deara i míreanna 77, 79 agus 80 dá Tuairim, go gciallaíonn cuimsiú CBES i gcreat bunreachtúil an Aontais go bhfuil feidhm ag bunphrionsabail dhlíchóras an Aontais i gcomhthéacs an bheartais sin freisin. Áirítear orthu sin, *inter alia*, urraim don smacht reachta agus do chearta bunúsacha, luachanna a leagtar amach in Airteagal 2 CAE agus a léirítear go sonrach le hAirteagal 19 CAE, lena gceanglaítear go mbeidh údaráis an Aontais agus údaráis na mBallstát araon faoi réir athbhreithniú breithiúnach.

69 Ba cheart a thabhairt faoi deara, áfach, ar an gcéad dul síos, i gcomhréir leis an gcéad abairt den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE, go bhfuil '[CBES] faoi réir rialacha agus nósanna imeachta sonracha', a leagtar amach i gCaibidil 2 de Theideal V CAE. Mar sin féin, tá an abairt dheireanach den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE, lena bhforáiltear nach bhfuil dlínse ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh, i bprionsabal, maidir leis na forálacha a bhaineann le CBES ná leis na gníomhartha arna nglacadh ar a mbonn, ar cheann de na rialacha sonracha sin.

70 Féadfar an teorannú sin ar dhlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh a thabhairt chun réitigh le hAirteagal 47 den Chairt agus le hAirteagail 6 agus 13 de ECHR araon.

71 I ndáil leis sin, ar an gcéad dul síos, ba cheart a thabhairt faoi deara, mar a chinn an Chúirt cheana féin i mír 74 de bhreithiúnas an 28 Márta 2017, *Rosneft* (C-72/15, EU:C:2017:236), nach féidir le hAirteagal 47 den Chairt dlínse a chruthú don Chúirt, i gcás ina n-eisiatar é leis na Conarthaí. Níl

an tAirteagal sin beartaithe ach an oiread chun an córas athbhreithnithe bhreithiúnaigh dá bhforáiltear leis na Conarthaí a mhodhnú, agus go háirithe na rialacha a bhaineann le hinghlacthacht achomharc a thabharfar go díreach os comhair Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh, mar a leanas freisin ó na mínithe a bhaineann leis an Airteagal sin, nach mór a chur san áireamh, i gcomhréir leis an tríú fomhír d'Airteagal 6(1) CAE agus Airteagal 52(7) den Chairt, chun Airteagal 47 a léiriú (breithiúnas an 3 Deireadh Fómhair 2013, *Inuit Tapiriit Kanatami agus páirtithe eile* v *an Pharlaimint agus an Chomhairle*, C-583/11 P, EU:C:2013:625, mír 97).

72 Thairis sin, ba cheart a mheabhrú go bhfuil feidhm freisin ag prionsabail na cothromaíochta tabhartha agus institiúidí i réimse CBES. Go deimhin, i gcomhréir le hAirteagal 5(1) agus (2) CAE, '[t]á teorainneacha inniúlachtaí an Aontais faoi rialú ag prionsabal na tabhartha'; tugtar le tuiscint leis an bprionsabal sin go '[n]gníomhóidh an tAontas faoi theorainneacha na n-inniúlachtaí atá tugtha dó ag na Ballstáit sna Conarthaí d'fhonn na cuspóirí atá leagtha amach sna Conarthaí a bhaint amach[, ach] inniúlachtaí nach bhfuil tugtha don Aontas sna Conarthaí, fanann siad ag na Ballstáit'. Ina theannta sin, sa mhéid go bhforáiltear le hAirteagal 13(2) CAE go '[ng]níomhóidh gach institiúid acu faoi theorainneacha na gcumhachtaí atá tugtha di sna Conarthaí', léiríonn an fhoráil dheireanach sin prionsabal na cothromaíochta institiúidí, arb é is saintréith é de struchtúr institiúideach an Aontais, a thugann le tuiscint go bhfeidhmíonn gach ceann de na hinstitiúidí a cumhachtaí agus iad ag urramú chumhachtaí na n-institiúidí eile (breithiúnais an 13 Meitheamh 1958, *Meroni* v *Haute Autorité*, 9/56, EU:C:1958:7, lch. 44; an 22 Bealtaine 1990, *an Pharlaimint* v *an Chomhairle*, C-70/88, EU:C:1990:217, mír 22; an 14 Aibreán 2015, *an Chomhairle* v *an Coimisiún*, C-409/13, EU:C:2015:217, mír 64, agus an 22 Samhain 2022, *an Coimisiún* v *an Chomhairle* (Aontachas le hIonstraim na Ginéive), C-24/20, EU:C:2022:911, mír 83).

73 Dá bhrí sin, ní leor ann féin do Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh a dhearbhú go bhfuil na gníomhartha nó na neamhghníomhartha is ábhar do chaingean an duine aonair inniúil chun éisteacht leis an gcaingean sin (féach, de réir analaí, breithiúnas an 25 Márta 2021, *Carvalho agus páirtithe eile* v *an Pharlaimint agus an Chomhairle*, C-565/19 P, EU:C:2021:252, mír 48), murach sin, bhainfí cuid dá n-éifeachtacht den abairt dheireanach den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus den chéad mhír d'Airteagal 275 CFAE agus thabharfaí neamhaird ar phrionsabail na tabhartha agus na cothromaíochta institiúidí.

74 Thairis sin, contrártha leis an méid a mhaígh na hiarratasóirí ag an éisteacht, ní thugtar an measúnú sin faoi cheist le cásdlí na Cúirte Breithiúnais a eascraíonn as míreanna 55 go 60 agus 67 de bhreithiúnas an 20 Meán Fómhair 2016, *Ledra Advertising agus páirtithe eile* v *an Coimisiún agus BCE* (C-8/15 P go C-10/15 P, EU:C:2016:701), ar dá réir a dhírítear an Chairt ar institiúidí an Aontais fiú agus iad ag gníomhú lasmuigh de chreat dlíthiúil an Aontais.

75 I ndáil leis sin, ba cheart a mheabhrú, sa chás ba chúis leis an mbreithiúnas sin, gur rialaigh an Chúirt ar chaingean le haghaidh dliteanas neamhchonarthach arna tionscnamh ag roinnt daoine nádúrtha agus dlítheanacha i gcoinne an Choimisiúin agus an Bhainc Cheannais Eorpaigh (BCE) ar an bhforas gur sáraíodh a gcearta bunúsacha faoin gConradh lena mbunaítear an Sásra Cobhsaíochta Eorpach a tugadh i gcrích sa Bhruiséil an 2 Feabhra 2012.

76 Dá bhrí sin, sa bhreithiúnas sin, rinneadh sárú ar chearta bunúsacha i gcomhthéacs seachas comhthéacs CBES, creat nach dtagann faoi fhorálacha na gConarthaí a gcuireann Airteagal 24 CAE agus Airteagal 275 CFAE teorainn le dlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh ina leith.

77 Ar an dara dul síos, ní mór don Chúirt a áirithiú go cinnte go n-áirithíonn a léiriú ar Airteagal 47 den Chairt, a chomhfhreagraíonn leis an gcéad mhír agus an dara mír d'Airteagal 6(1) agus Airteagal 13 de ECHR, leibhéal cosanta nach dtugann aird ar an méid a ráthaítear leis na forálacha sin de ECHR, arna léiriú ag an gCúirt Eorpach um Chearta an Duine (féach, *inter alia*, breithiúnas an 19 Nollaig 2019, *A. K. agus páirtithe eile* (Neamhspleáchas Dhlísheomra Araíonachta na Cúirte Uachtaraí), (C-585/18, C-624/18 agus C-625/18, EU:C:2019:982, míreanna 116 agus 118 agus an cásdlí dá dtagraítear).

78 Mar sin féin, ar thaobh amháin, más rud é, faoi théarmaí Airteagal 6(1) de ECHR, go bhfuil 'an ceart ag gach duine éisteacht chothrom phoiblí a fháil laistigh de thréimhse réasúnta ó bhinse neamhspleách agus neamhchlaonta arna bhunú le dlí', ní ceart iomlán é agus féadfaidh sé a bheith faoi réir srianta dlisteanacha (an Chúirt Eorpach um Chearta an Duine, 14 Nollaig 2006, *Markovic agus eile v an Iodáil*, CE:ECHR:2006:1214JUD000139803, § 93 agus 99). Ina leith sin, rialaigh an Chúirt Eorpach um Chearta an Duine nach raibh sé de dhualgas uirthi cur isteach ar an gcothromaíocht institiúideach idir an chumhacht feidhmiúcháin agus na cúirteanna náisiúnta; féadfar an chothromaíocht institiúideach sin a léiriú i dteorannú bunreachtúil ar chumhachtaí cúirteanna Stáit maidir le gníomhartha nach bhfuil inbhainte ó sheoladh a chaidrimh idirnáisiúnta (an Chúirt Eorpach um Chearta an Duine, 14 Meán Fómhair 2022, *H.F. agus eile v an Fhrainc*, CE:ECHR:2022:0914JUD002438419, § 281).

79 Ar an taobh eile, ráthaítear le hAirteagal 13 de ECHR, lena bhforáiltear 'go bhfuil an ceart ag aon duine ar sáraíodh a chearta agus a shaoirsí atá aitheanta in [ECHR] leigheas éifeachtach a dheonú os comhair údarás náisiúnta', go bhfuil leigheas ann ar leibhéal náisiúnta lena gceadaítear don duine leas a bhaint as cearta agus saoirsí ECHR, de réir mar atá siad urraithe dó, ionas go mbeidh sé d'éifeacht ag an Airteagal sin leigheas inmheánach a bheith riachtanach chun ábhar 'gearáin inargóinte' a scrúdú, bunaithe ar ECHR agus chun faoiseamh cuí a sholáthar (an Chúirt Eorpach um Chearta an Duine, 10 Iúil 2020, *Mugemangango v an Bheilg*, CE:ECHR:2020:0710JUD000031015, § 130 agus an cásdlí dá dtagraítear).

80 É sin ráite, ní féidir an chosaint a thairgtear le hAirteagal 13 de ECHR a mheas mar iomlán, mar go dtugtar leis an gcomhthéacs ina dtarlaíonn an sárú líomhnaithe, nó catagóir na sáruithe líomhnaithe, údar le teorannú leigheasanna féideartha (féach, mar shampla, an Chúirt Eorpach um Chearta an Duine, 26 Deireadh Fómhair 2000, *Kudła v an Pholainn*, (CE:ECHR:2000:1026JUD003021096, § 151). Thairis sin, is léir ó chásdlí na Cúirte Eorpaí um Chearta an Duine gurb ionann Airteagal 6(1) de ECHR agus *lex specialis* i ndáil le hAirteagal 13 de ECHR (féach, chuige sin, an Chúirt Eorpach um Chearta an Duine, 9 Márta 2006, *Menecheva v an Rúis*, CE:ECHR:2006:0309JUD005926100, § 105), ionas nach bhféadfaidh an tAirteagal sin amhras a chur ar chumas na Stát teorainneacha dlisteanacha an chirt a chumhdaítear san Airteagal 6(1), amhail na teorainneacha dá dtagraítear i gcásdlí na cúirte sin a athghairmtear i mír 78 thuas.

81 Dá bhrí sin, ní dhearna an Chúirt earráid dlí trína breithniú, go bunúsach, nach raibh údar maith leis an abairt dheireanach den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus Airteagal 275 CFAE, arna léamh i bhfianaise Airteagal 47 den Chairt, Airteagal 6(1), agus Airteagal 13 de ECHR mar aon le hAirteagal 2, Airteagal 3(5), agus Airteagail 6, 19, 21 agus 23 CAE, ná leis an agairt ar sháruithe ar chearta bunúsacha, iontu féin, gur dhearbhaigh sí í féin inniúil ar an gcás a éisteacht arna chomhdú ag KS agus KD.

82 Sa chomhthéacs sin, is gá freisin diúltú don argóint, a chuir an Coimisiún chun cinn go háirithe, gur cheart don Chúirt Ghinearálta a dhearbhú go bhfuil sí inniúil maidir le hAirteagal 24(1) CAE agus an dara mír d'Airteagal 275 CFAE a léiriú i bhfianaise na chéad abairte d'Airteagal 6(2) CAE. I ndáil leis sin, is leor a thabhairt faoi deara, in aon chás, faoin gcéad abairt d'Airteagal 2 de Phrótacal (Uimh. 8) a bhaineann le hAirteagal 6(2) [CAE] maidir le haontachas an Aontais leis an gCoinbhinsiún Eorpach chun Cearta an Duine agus Saoirsí Bunúsacha a Chosaint, 'nach mór a áirithiú leis an gComhaontú [maidir leis an aontachas sin] nach ndéanfaidh aontachas an Aontais difear d'inniúlachtaí an Aontais ná do chumhachtaí a chuid institiúidí'. Dá réir sin, ní féidir Airteagal 6(2) a léiriú mar Airteagal a bhfuil sé d'éifeacht aige síneadh a chur le dlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh in ábhair CBES.

83 Ar an gcaoi chéanna, i bhfianaise an chásdlí a leagtar amach i mír 71 den bhreithiúnas seo, is gá freisin diúltú d'argóintí an Choimisiúin go sárófaí, ar an gcéad dul síos, prionsabal na córa comhionainne dá n-eisiafaí KS agus KD ó chóras cosanta breithiúnaí an Aontais agus, ar an dara dul síos, go mbeadh scrúdú déanta ag an gCúirt Ghinearálta ar na saincheisteanna eile lena bhféadfadh KS agus KD cosaint bhreithiúnach éifeachtach a fháil.

84 Dá bhrí sin, murab ionann agus an méid a mhaíonn an Coimisiún go bunúsach, ní féidir a mheas gur cheart don Chúirt Ghinearálta a chur san áireamh gur dhearbhaigh cúirt náisiúnta, le breithiúnas na hArd-Chúirte, nach bhfuil aon dlínse aici.

85 Ar an dara dul síos, maíonn na hachomharcóirí, i míreanna 37 go 39 den ordú faoi achomharc, gur chuir an Chúirt Ghinearálta breithiúnas an 6 Deireadh Fómhair 2020, *Bank Refah Kargaran* v *an Chomhairle* (C-134/19 P, EU:C:2020:793) i bhfeidhm go míchuí. I ndáil leis sin, ní mór a mheabhrú, sa bhreithiúnas sin, gur dhearbhaigh an Chúirt Bhreithiúnais go deimhin go raibh dlínse aici rialú ar chaingean le haghaidh damáistí a mhéid a d'iarr sí cúiteamh as an damáiste a líomhnaítear a fulaingíodh mar thoradh ar bhearta sriantacha dá bhforáiltear le cinntí CBES.

86 É sin ráite, murab ionann agus an cás atá i gceist sa chás ba chúis leis an mbreithiúnas sin, ní bhaineann an t-achomharc a thionscain KS agus KD le bearta sriantacha aonair. Shoiléirigh an Chúirt, áfach, maidir le gníomhartha arna nglacadh ar bhonn na bhforálacha a bhaineann le CBES, gurb é nádúr aonair na ngníomhartha sin lena n-osclaítear, i gcomhréir le téarmaí an dara mír d'Airteagal 275 CFAE, rochtain chuig cúirteanna an Aontais (breithiúnas an 28 Márta 2017, *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, mír 103 agus an cásdlí dá dtagraítear, chomh maith le breithiúnas an lae inniu, *Neves 77 Solutions*, C-351/22, mír 37).

87 Sna himthosca sin, ní féidir an Chúirt Ghinearálta a cháineadh as a mheas, i míreanna 37 go 39 den ordú faoi achomharc, gur bhain an chaingean sin le staid atá an-difriúil ón staid atá i gceist sa chás as ar eascair breithiúnas an 6 Deireadh Fómhair 2020, *Bank Refah Kargaran* v *an Chomhairle* (C-134/19 P, EU:C:2020:793), agus nár tugadh aghaidh ar cheist dhlínse bhreithiúnacht an Aontais maidir le CBES go ginearálta sa bhreithiúnas sin.

88 Ní chaitheann argóint na n-achomharcóirí amhras ar an gconclúid sin gur cheart go gcinnfeadh an Chúirt Ghinearálta go raibh dlínse aici an chaingean a thionscain KS agus KD a éisteacht agus a chinneadh ar bhonn an bhreithiúnais sin, ós rud é go bhfuil dlínse ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh gach caingean le haghaidh dliteanas neamhchonarthach faoi Airteagail 268 agus 340 CFAE a éisteacht agus a chinneadh, lena n-áirítear iad siúd a bhaineann le CBES, ós rud é nach bhforáiltear le hAirteagal 24 CAE agus le hAirteagal 275 CFAE d'aon mhaolú ar an dlínse ghinearálta sin.

89 Maidir le dliteanas neamhchonarthach an Aontais, ba cheart a thabhairt faoi deara go bhforáiltear sa dara mír d'Airteagal 340 CFAE 'i gcás dliteanas neamhchonarthach, déanfaidh an tAontas, de réir na bprionsabal ginearálta is coiteann do dhlíthe na mBallstát, aon damáiste a shlánú a raibh a institiúidí nó a sheirbhísigh ina siocair leis i bhfeidhmiú a gcuid feidhmeanna'. Ina theannta sin, faoi théarmaí Airteagal 268 CFAE, '[b]eidh dlínse ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh i ndíospóidí maidir leis an gcúiteamh i ndamáiste dá bhforáiltear sa dara mír agus sa tríú mír d'Airteagal 340[, CFAE]'.

90 Thairis sin, is cásdlí socair é gurb í Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh amháin a bhfuil dlínse aici i ndíospóidí a bhaineann le dliteanas neamhchonarthach an Aontais, agus cúirteanna náisiúnta á n-eisiamh (féach, chuige sin, breithiúnais an 13 Feabhra 1979, *Granaria* (101/78 P, EU:C:1979:38, mír 16, agus an 15 Iúil 2021, *OH* (Díolúine ó imeachtaí dlíthiúla), (C-758/19, EU:C:2021:603, mír 22).

91 É sin ráite, ní mór a thabhairt faoi deara nach bhféadfadh sé a bheith d'éifeacht ag cineál eisiach na hinniúlachta sin ná ag neamhspleáchas na caingne ar dhliteanas neamhchonarthach an Aontais teorainneacha na hinniúlachta a thugtar don institiúid sin leis na Conarthaí a leathnú. Leagtar síos teorainneacha dlínse den sórt sin san abairt dheireanach den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus in Airteagal 275 CFAE agus ní mór, maidir le caingne a bhaineann le CBES, iad a mheas mar loit speisialta i ndáil le hAirteagail 268 agus 340 CFAE. Dá réir sin, ní féidir glacadh leis nach dtagraítear san abairt dheireanach den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus d'Airteagal 275 CFAE do chaingne maidir le dliteanas neamhchonarthach an Aontais.

92 Deimhnítear an cinneadh sin le cásdlí na Cúirte ar dá réir a thagraíonn an abairt dheireanach den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE don dara mír d'Airteagal 275 CFAE chun a chinneadh nach bhfuil an cineál nós imeachta faoina bhféadfaidh an Chúirt athbhreithniú a dhéanamh ar dhlíthiúlacht cinntí áirithe, ach na cineálacha cinntí ar féidir leis an gCúirt athbhreithniú a dhéanamh ar a ndlíthiúlacht, i gcomhthéacs aon nós imeachta arb é is cuspóir dó athbhreithniú den sórt sin ar dhlíthiúlacht (breithiúnas an 28 Márta 2017, *Rosneft*, C-72/15, EU:C:2017:236, mír 70).

93 Ar an tríú dul síos, is iomchuí argóint na n-achomharcóirí a dhiúltú go ndearna an Chúirt Ghinearálta earráid dlí sa mhéid is go raibh sé ag brath ar an gcásdlí a eascraíonn as míreanna 69 agus 78 de bhreithiúnas an 25 Márta 2021, *Carvalho agus páirtithe eile* v *an Pharlaimint agus an Chomhairle* (C-565/19 P, EU:C:2021:252), chun rialú a dhéanamh, i mír 41 den ordú faoi achomharc, nach féidir a bheith de thoradh ar léiriú ar fhorálacha na gConarthaí a bhaineann le dlínse Chúirteanna an Aontais i bhfianaise an chirt bhunúsaigh chun cosaint bhreithiúnach éifeachtach go gcuirtear na coinníollacha dá bhforáiltear go sainráite i gConradh FAE ar ceal.

94 Go deimhin, cé go mbaineann an cásdlí sin leis na coinníollacha a bhaineann le caingean le haghaidh neamhniú faoi Airteagal 263(4) CFAE a bheith inghlactha, ba cheart a thabhairt faoi deara, cosúil leis an Abhcóide Ginearálta i mír 99 dá Tuairim, go raibh an Chúirt i dteideal an cásdlí sin a chur i bhfeidhm i gcomhthéacs an mheasúnaithe ar a dlínse chun an t-achomharc a rinne KS agus KD a éisteacht a mhéid a cuireann an cásdlí céanna in iúl prionsabal an léirithe is infheidhme maidir leis na réitigh go léir dá bhforáiltear sna conarthaí.

95 Ar an gceathrú dul síos agus ar deireadh, leanann sé ón méid thuas, go háirithe ó mhír 71 den bhreithiúnas seo, go bhfuil sé cuí diúltú don argóint a chuir KS agus KD chun cinn, go substaintiúil, ina ráiteas i gCás C-44/22 P, go gcomhthacaíonn Airteagal 298(1) CFAE agus Airteagal 41 den Chairt leis an hipitéis ar dá réir ba cheart don Chúirt Ghinearálta a dhearbhú go bhfuil sí inniúil ar a gcaingean a éisteacht.

96 Dá bhrí sin, ní mór an chéad ghearán den chéad chuid, an dara gearán agus an tríú gearán den dara cuid agus an tríú cuid den fhoras achomhairc aonair i gCás C-29/22 P a dhiúltú, chomh maith leis an gcéad chuid agus an dara cuid den chéad fhoras achomhairc, an dara cuid den dara foras achomhairc, an tríú foras achomhairc agus an dara cuid den cheathrú foras achomhairc i gCás C-44/22 P.

An dara gearán den chéad chuid agus an chéad ghearán den dara cuid den fhoras achomhairc aonair i gCás C-29/22 P chomh maith leis an tríú cuid den chéad fhoras achomhairc agus an chéad chuid den dara foras achomhairc i gCás C-44/22 P

Argóintí na bpáirtithe

97 Áitíonn na hachomharcóirí, go bunúsach, i míreanna 34 go 36 den ordú faoi achomharc, gur léirigh an Chúirt Ghinearálta an cásdlí a eascraíonn as breithiúnais an 12 Samhain 2015, *Elitaliana* v *Eulex Kosovo* (C-439/13 P, EU:C:2015:753), an 19 Iúil 2016, *H* v *an Chomhairle agus páirtithe eile* (C-455/14 P, EU:C:2016:569), agus an 25 Meitheamh 2020, *Satcen* v *KF* (C-14/19 P, EU:C:2020:492), a mhéid a theorannaigh sí a hinniúlacht do chásanna a chumhdaítear leis an gcásdlí sin, eadhon, go háirithe, bainistiú foirne misin comhbheartais slándála agus cosanta (CBSC) agus dámhachtain conartha phoiblí a bhaineann le caiteachas ar bhuiséad an Aontais. Maíonn an Coimisiún, tríd an méid sin a dhéanamh, gur theorannaigh an Chúirt Ghinearálta a hanailís ar an gcásdlí sin do chomparáid idir na fíorais agus na fíorais atá mar shaintréith den chás seo, agus go bhfuil an cásdlí sin infheidhme sa chás seo, ós rud é nach bhfuil in CBES ach an comhthéacs inar tharla na sáruithe líomhnaithe ar chearta KS agus KD, mar a chosnaítear iad leis an gCairt agus le ECHR.

98 Thairis sin, maíonn KS agus KD go ndearna an Chúirt Ghinearálta earráid dlí, i mír 39 den ordú faoi achomharc, sa mhéid gur chinn sí go mbaineann aon bheart arna ghlacadh ag institiúidí an Aontais faoi Airteagal 24(1) CAE le 'sainmhíniú agus cur chun feidhme CBES' agus, dá bhrí sin, nach dtagann sé faoi dhlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh. Tá na téarmaí 'sainmhíniú' agus 'cur chun feidhme' san abairt dheireanach den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE, a bhaineann le dlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh, ach sa dara habairt den fhoráil sin. Dá bhrí sin, thug an Chúirt Ghinearálta neamhaird ar mheon na forála sin agus ar intinn a húdair. Ina theannta sin, ghlac an Chúirt Ghinearálta leis gur de chineál polaitiúil amháin iad na gníomhartha agus na neamhghníomhartha atá i gceist sa chás seo ar an gcúis gur glacadh iad faoi inniúlacht an Aontais i réimse CBES agus ar an gcúis sin amháin agus bhain sí de thátal as sin gur tháinig siad faoin bhforáil chéanna. Ag an éisteacht, dúirt KS agus KD freisin nach mór ceist dhlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh a scrúdú ar bhonn cás ar chás.

99 Thairis sin, áitíonn an Coimisiún go bhfuil míreanna 23, 28 agus 39 den ordú faoi achomharc curtha ó bhail mar gheall ar earráidí dlí sa mhéid gur chinn an Chúirt Ghinearálta, gan aon mhíniú breise a thabhairt, gur tionscnaíodh an chaingean arna tionscnamh ag KS agus KD i ngníomhartha nó neamhghníomhartha a bhaineann le hábhair pholaitiúla nó straitéiseacha a bhaineann le Eulex Kosovo agus, dá bhrí sin, a bhaineann le CBES a shainiú agus a chur chun

feidhme, in ionad an chaingean sin a aicmiú mar chaingean le haghaidh damáistí a bhaineann le sáruithe líomhnaithe ar 'chearta bunúsacha an duine'. Ní dhearna an Chúirt Ghinearálta scrúdú ná saintréith dhlíthiúil ar chineál na sáruithe líomhnaithe ar dhlí an Aontais ná ar na gníomhartha agus na neamhghníomhartha sin.

100 Thairis sin, de réir an Choimisiúin, níor leag an Chúirt Ghinearálta amach go mionsonraithe na coinníollacha nach mór a chomhlíonadh chun gníomhartha nó neamhghníomhartha a aicmiú mar 'straitéiseach' nó 'beartais' nó chun iarmhairtí an aicmithe sin a shonrú maidir le léiriú an eisiaimh ó dhlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh in ábhair CBES a leagtar síos sa dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus sa chéad mhír d'Airteagal 275 CFAE. Tá sé fíor-riachtanach raon feidhme an eisiaimh sin a shainiú, nach féidir a theorannú don chritéar foirmiúil ar dá réir a thagann an beart atá i gceist faoi raon feidhme CBES, mar is léir ó mhíreanna 42 agus 43 de bhreithiúnas an 19 Iúil 2016, *H* v *an Chomhairle agus páirtithe eile* (C-455/14 P, EU:C:2016:569), nó do hipitéis chineál 'straitéiseach' nó 'polaitiúil' na ngníomhartha nó na neamhghníomhartha sin. Trí thagairt a dhéanamh, i ndáil leis sin, do na hargóintí a chuir KS agus KD chun cinn mar thaca lena gcaingean, rinne an Chúirt Ghinearálta réasúnú ar bhealach ciorclach. Dar leis an gCoimisiún, cé go mbaineann an ghníomhaíocht sin, i gcomhthéacs CBES, le sáruithe líomhnaithe ar chearta an duine i gcomhthéacs chur chun feidhme Mhisean Eulex Kosovo, agus mar thoradh air sin go mbaineann sí lena fheidhmiú riaracháin. Mar sin féin, murab ionann agus an cás go háirithe maidir le bunú misin nó le sainiú a chuspóirí agus a chúraimí, ní thagann oibleagáidí i dtéarmaí cearta bunúsacha faoi CBES ná faoi cheisteanna agus roghanna polaitiúla ná straitéiseacha.

101 Ag an éisteacht, dúirt an Coimisiún freisin, chun dlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh a bhunú chun scrúdú a dhéanamh ar sháruithe líomhnaithe ar chearta bunúsacha, gur gá a léiriú gurb ann do nasc cúisíoch díreach idir an sárú líomhnaithe ar chearta bunúsacha agus gach ceann de na gníomhartha agus na neamhghníomhartha atá i gceist. Sa chás seo, d'fhéadfaí nasc den sórt sin a bhunú gan deacracht i bhfianaise na sáruithe ar chearta an duine atá i gceist a d'aimsigh an Painéal Athbhreithnithe.

102 Ag an éisteacht, d'áitigh Ríocht na Beilge, Ard-Diúcacht Lucsamburg, Ríocht na hÍsiltíre, Poblacht na hOstaire agus Ríocht na Sualainne, go bunúsach, nach bhfuil aon ról polaitiúil ná straitéiseach ag an gceist maidir le scrúdú a dhéanamh ar dhlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh in ábhair a bhaineann le CBES, ós rud é go mbaineann na gníomhartha agus na neamhghníomhartha sin le sáruithe ar chearta bunúsacha. Go deimhin, i gcás den sórt sin, ní bheadh eisiamh inniúlacht na hinstitiúide sin dá bhforáiltear in an abairt dheireanach den dara fomhírd'Airteagal 24(1) CAE agus sa chéad mhír d'Airteagal 275 CFAE infheidhme.

103 Ina theannta sin, chuir an Rómáin in iúl nach mór cearta bunúsacha a urramú i ngach réimse de dhlí an Aontais, lena n-áirítear dlí CBES. É sin ráite, ós rud é go bhfuil *actio popularis* eisiata, ní mór don duine lena mbaineann nós imeachta um chonspóid a thionscnamh, ar bhealach mionsonraithe, maidir le ceart atá aitheanta ar leibhéal náisiúnta chomh maith le léiriú gur bhain sé go díreach le héifeachtaí an bhirt a chonspóidtear, d'fhonn dlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh a bhunú, mar is léir ó bhreithiúnas na Cúirte Eorpaí um Chearta an Duine an 7 Bealtaine 2021, *Xero Flor w Polsce sp. z o. o. v an Pholainn* (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718, § 187), a bhaineann le hAirteagal 6(1) de ECHR.

104 Thairis sin, dar le Poblacht na Fionlainne, is é is aidhm d'eisiamh dhlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh in ábhair a bhaineann le CBES an chothromaíocht institiúideach a chaomhnú. Bheadh sé mar thoradh air sin nach dtiocfadh faoin eisiamh sin ach bearta a bhaineann le

sainmhíniú an bheartais sin, agus go háirithe CBSC, cé go mbeadh an institiúid sin inniúil ar ghníomhartha agus neamhghníomhartha a rialú i gcomhthéacs chur chun feidhme praiticiúil na mbeartas sin, amhail na cinn atá i gceist sa chás sin.

105 Áitíonn an Chomhairle agus SEGS, murab ionann agus na cásanna as ar eascair breithiúnais an 12 Samhain 2015, *Elitaliana* v *Eulex Kosovo* (C-439/13 P, EU:C:2015:753), an 19 Iúil 2016, *H* v *an Chomhairle agus páirtithe eile* (C-455/14 P, EU:C:2016:569), agus an 25 Meitheamh 2020, *Satcen* v *KF* (C-14/19 P, EU:C:2020:492), nach mbaineann na gníomhartha agus na neamhghníomhartha dá dtagraítear sa chaingean a thionscain KS agus KD le fíorbhainistiú foirne, le coinbhleachtaí fostaíochta ná le cur chun feidhme gnímh atá, cé gur ghlac eintiteas a thagann faoi CBES é chun críocha oibríochtúla, bunaithe ar Chonradh FAE. Bhainfeadh na gníomhartha agus na neamhghníomhartha sin le saincheisteanna polaitiúla nó straitéiseacha i réimse an bheartais sin, go háirithe ós rud é go mbaineann siad leis an sainordú a tugadh do Eulex Kosovo agus leis na hacmhainní a cuireadh ar fáil don mhisean sin chun an sainordú sin a fhorghníomhú. Dá réir sin,ní bheadh dlínse ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh, faoin abairt dheireanach den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus Airteagal 275 CFAE, chun an t-achomharc seo a éisteacht.

106 Go deimhin, de réir na Comhairle, is dealraitheach ó phointí 57 go 61 de Thuairim an Abhcóide Ghinearálta Bobek i gCás *Satcen* v *KF* (C-14/19 P, EU:C:2020:220) nach bhfuil dlínse ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh i gcúrsaí CBES, i gcur i bhfeidhm na bhforálacha sin, nuair a bheidh gníomh de chuid an Aontais, ar thaobh amháin, bunaithe go foirmiúil ar na forálacha a bhaineann leis an mbeartas sin agus, ar an taobh eile, go bhfreagraíonn sé, de réir a inneachair, do bheart a thagann faoin mbeartas sin. Dá bhrí sin, ní bhaineann inniúlacht na hinstitiúide sin le bearta a thagann faoi bhunbhrí CBES, agus go háirithe CBSC, maidir le dlíthiúlacht na mbeart a thagann faoi shainiú agus faoi chur chun feidhme na mbeartas sin agus dliteanas neamhchonarthach an Aontais a eascraíonn as gníomhaíochtaí nó neamhghníomhaíochtaí sa réimse sin.

107 Ina theannta sin, áitíonn an Chomhairle, d'fhonn éifeachtacht na habairte deiridh den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus d'Airteagal 275 CFAE a chaomhnú, gur gá critéar iomchuí a aimsiú chun inniúlacht Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh in ábhair CBES a theorannú. D'fhéadfaí an critéar sin a nascadh le cur i bhfeidhm phrionsabail ghinearálta dhlíchóras an Aontais, amhail prionsabal an dea-riaracháin, agus ba cheart go bhféadfaí idirdhealú soiléir a choimeád idir gníomhartha lena mbaineann roghanna lánroghnacha de chineál polaitiúil, cibé acu a fhoráiltear dóibh i gcinntí nó i ngníomhartha CBES arna nglacadh ar bhonn CBES, agus gníomhartha riaracháin atá ceaptha chun gníomhaíochtaí nithiúla a chur chun feidhme. Le go bhféadfaí athbhreithniú breithiúnach a dhéanamh ar leibhéal agus ar leithdháileadh chumais Eulex Kosovo, chiallódh sé sin go mbeadh oibleagáid toraidh i gceist le gníomhaíocht AE i réimse CBSC aon uair a chinneann an tAontas Eorpach idirghabháil a dhéanamh chun a áirithiú go gcomhlíonfar na prionsabail a leagtar amach in Airteagal 21(1) CAE, nach bhforáiltear dó sna Conarthaí agus nach bhfuil ag luí le feidhmiú inniúlachta lena mbaineann roghanna casta polaitiúla ag brath go háirithe ar ghníomhaíochtaí gníomhaithe seachtracha nach bhfuil faoi réir rialacha AE.

108 Ag an éisteacht, dúirt an Chomhairle freisin gur ghá anailís a dhéanamh ar bhonn cás ar chás ar dhlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh in ábhair a bhaineann le CBES, ós rud é nach bhfuil an Chúirt inniúil ach amháin chun dlíthiúlacht na mbeart sonrach lena gcuirtear an beartas sin chun feidhme a léiriú nó a scrúdú, seachas dlíthiúlacht gníomhartha a bhfuil feidhm ghinearálta acu. Sa chás seo, d'fhéadfadh dlínse a bheith ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh chun scrúdú a dhéanamh ar sháraigh Eulex Kosovo cearta bunúsacha KS agus KD i

gcomhthéacs na n-imscrúduithe arna ndéanamh ag an misean sin, cé gur ceisteanna polaitiúla nó straitéiseacha a bheadh i sainordú feidhmiúcháin an mhisin sin a chúlghairm le Cinneadh 2018/856 agus an cheist i dtaobh an leithdháileadh acmhainní dóthanacha air.

109 Ina theannta sin, dar le SEGS, is gníomhaíochtaí oibríochtúla de chuid Eulex Kosovo nó ábhair pholaitiúla nó straitéiseacha iad na gníomhartha agus na neamhghníomhartha dá dtagraítear sa chaingean arna tionscnamh ag KS agus KD. B'ionann an fhíric go ndéanann an misean sin imscrúdú nó go staonann sé ón méid sin a dhéanamh, beart a thagann go heisiach faoi réimse CBES. Ní fhéadfadh na gníomhaíochtaí a dhéanann misean den sórt sin a bheith faoi réir athbhreithniú breithiúnach ach amháin, i gcomhthéacs chomhlíonadh a shainordaithe, má rinneadh earráidí follasacha nó má ghníomhaigh sé go treallach. Ní hé sin an scéal sa chás seo.

110 Ag an éisteacht, dúirt SEGS freisin go dtagann sainmhíniú ar línte straitéiseacha, de réir bhrí Airteagal 26 CAE, na cinntí a bhaineann le gníomhaíochtaí oibríochtúla, faoi Airteagal 28 CAE, seasamh an Aontais maidir le saincheisteanna sonracha de chineál geografach, faoi Airteagal 29 CAE, agus an cinneadh ionadaí speisialta a cheapadh, i gcomhréir le hAirteagal 33 CAE, faoi chroílár CBES agus, dá bhrí sin, nach féidir iad a chur faoi réir athbhreithniú breithiúnach. Ina theannta sin, foráiltear le hAirteagal 43 CAE do liosta tascanna iolracha a bheidh le cur i gcrích ag misin CBSC. Léireodh an liosta sin cineál na gcinntí nach bhfuil faoi réir athbhreithniú breithiúnach ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh, ós rud é gurb í an Chomhairle a chinneann, *inter alia*, cúraimí daonnúla agus aslonnaithe agus cúraimí comhairleacha agus cúnamh míleata a chur chun feidhme. Ar an taobh eile, d'fhéadfadh cinntí feidhmiúcháin arna nglacadh ar bhonn gníomhartha ón gComhairle, go háirithe ag an gCoimisiún nó ag an misean féin lena mbaineann, amhail na cinntí sin a bhaineann le foireann a fhostú, de réir bhrí Airteagal 15a de Ghníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124, arna leasú le Cinneadh 2014/349, a bheith faoi réir athbhreithniú breithiúnach den sórt sin.

111 D'áitigh Poblacht na Fraince ag an éisteacht gur ghlac an Chúirt Eorpach um Chearta an Duine, i mbreithiúnas an 14 Nollaig 2006 (*Markovic agus Eile v an Iodáil*, CE:ECHR:2006:1214JUD000139803), go dtagann gníomhartha áirithe beartais eachtraigh lasmuigh de dhlínse na cúirte. Dá bhrí sin, is gá idirdhealú a dhéanamh, ar thaobh amháin, idir gníomhartha bainistíochta riaracháin amháin nach bhfuil dlúthbhaint acu le CBES agus nach bhfuil aon chiall pholaitiúil leo agus, ar an taobh eile, gníomhartha arb é is cuspóir dóibh rannchuidiú le stiúradh, sainmhíniú nó cur chun feidhme CBES. Sa chás seo, tagann na gníomhartha agus na neamhghníomhartha dá dtagraítear sa chaingean arna tionscnamh ag KS agus KD faoin dara catagóir de ghníomhartha agus ní féidir iad a scaradh ón mbeartas sin, ós rud é go bhfuil an beartas sin i gcroílár na gcásanna seo, rud a fhágann nach bhfuil dlínse ach ag na cúirteanna náisiúnta chun scrúdú a dhéanamh ar na gníomhartha agus na neamhghníomhartha sin. Go háirithe, tagann an cinneadh maidir le himscrúdú a oscailt go díreach faoi raon feidhme mhisean Eulex Kosovo. Dá réir sin, ní gníomhaíocht ná cinneadh bainistíochta é. Thairis sin, ní bhaineann critéar an naisc dhírigh a mhol an Coimisiún le hábhar, ós rud é gurb é ábhar substainteach an bhirt atá faoi chonspóid atá cinntitheach chun dlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh a mheasúnú, agus ní na saincheisteanna dlí ar a bhfuiltear ag brath.

112 D'áitigh Poblacht na Seice ag an éisteacht gur cheart cineál sonrach CBES a chosaint agus go raibh an beartas sin faoi réir rialacha agus nósanna imeachta sonracha, lena n-áirítear maidir le dlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh. É sin ráite, d'fhéadfaí cothromaíocht a bhaint amach idir, ar thaobh amháin, an gá atá leis na rialacha agus na nósanna imeachta sonracha sin a chosaint agus, ar an taobh eile, cosaint bhreithiúnach éifeachtach ar chearta bunúsacha a ráthú.

Measúnú na Cúirte

113 Leis an dara gearán den chéad chuid agus leis an gcéad ghearán den dara cuid den fhoras achomhairc aonair i gCás C-29/22 P agus leis an tríú cuid den chéad fhoras achomhairc agus leis an gcéad chuid den dara foras achomhairc i gCás C-44/22 P, déanann na hachomharcóirí gearán, go bunúsach, go ndearna an Chúirt Ghinearálta earráid dlí i míreanna 34 go 36 den ordú faoi achomharc, a mhéid a chinn sí nach raibh cásdlí na Cúirte Breithiúnais a d'eascair as breithiúnais an 12 Samhain 2015, *Elitaliana* v *Eulex Kosovo* (C-439/13 P, EU:C:2015:753), an 19 Iúil 2016, *H* v *an Chomhairle agus páirtithe eile* (C-455/14 P, EU:C:2016:569), agus an 25 Meitheamh 2020, *Satcen* v *KF* (C-14/19 P, EU:C:2020:492), infheidhme sa chás seo agus, ar an dara dul síos, dhearbhaigh sí nach raibh dlínse aici ar an bhforas gur thionscain an chaingean a thionscain KS agus KD i ngníomhartha a bhaineann le cur chun feidhme agus neamhghníomhartha straitéiseacha a bhaineann le Eulex Kosovo agus le sainmhíniú agus cur chun feidhme CBES. I ndáil leis sin, measann KS agus KD go bhfuil mír 39 den ordú sin curtha ó bhail mar gheall ar earráid dlí, cé go ndéanann an Coimisiún agóid i gcoinne mhíreanna 23, 28 agus 39 den ordú sin.

114 Mar réamhphointe, ba cheart a thabhairt faoi deara, i mír 23, nach ndearna an Chúirt Ghinearálta ach na hargóintí a chuir KS agus KD chun cinn a leagan amach ina gcaingean. Mar sin féin, a mhéid nach bhfuil an Coimisiún ag éileamh go ndéanfaí aon saobhadh ar na hargóintí sin, is iomchuí an chéad chuid den dara foras dá achomharc a dhiúltú ón tús sa mhéid go mbaineann sé le mír 23, toisc gur léamh earráideach é ar an ordú faoi achomharc.

115 Ina theannta sin, ní mór a mheabhrú go leanann sé ón gcásdlí dá dtagraítear i mír 63 den bhreithiúnas seo, i gcomhthéacs scrúdú a dhéanamh ar dhlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh caingean a bhaineann le gníomhartha nó neamhghníomhartha a thagann faoi CBES a éisteacht agus a chinneadh, gur gá a fháil amach, ar an gcéad dul síos, an dtagann an staid atá i gceist faoi cheann de na cásanna dá bhforáiltear san abairt dheireanach den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus sa dara mír d'Airteagal 275 CFAE, ina gceadaítear an dlínse sin go sainráite.

116 Murab amhlaidh an cás, is iomchuí, ar an dara dul síos, a mheasúnú an bhfuil, de réir mar is léir, ó thaobh substainte de, ó chásdlí na Cúirte mar thoradh ar mhír 49 de bhreithiúnas an 12 Samhain 2015, *Elitaliana* v *Eulex Kosovo* (C-439/13 P, EU:C:2015:753), ar mhír 55 de bhreithiúnas an 19 Iúil 2016, *H* v *an Chomhairle agus páirtithe eile* (C-455/14 P, EU:C:2016:569), agus ar mhír 66 de bhreithiúnas an 25 Meitheamh 2020, *Satcen* v *KF* (C-14/19 P, EU:C:2020:492), féadfaidh dlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh a bheith bunaithe ar an imthosca nach bhfuil baint dhíreach idir na gníomhartha agus na neamhghníomhartha i dtrácht leis na roghanna polaitiúla nó straitéiseacha arna ndéanamh ag institiúidí, comhlachtaí agus gníomhaireachtaí an Aontais i gcomhthéacs CBES, agus go háirithe CBSC.

117 Mar sin, mura bhfuil na gníomhartha agus na neamhghníomhartha i dtrácht nasctha go díreach leis na roghanna polaitiúla nó straitéiseacha sin, tá dlínse ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh chun dlíthiúlacht na ngníomhartha nó na neamhghníomhartha sin a mheasúnú nó chun iad a léiriú. Ar an taobh eile, má tá baint dhíreach ag na gníomhartha nó na neamhghníomhartha sin leis na roghanna polaitiúla nó straitéiseacha sin, ní mór don institiúid sin a dhearbhú nach bhfuil dlínse aici.

118 Dá bhrí sin, de bhua na habairte deiridh den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus na chéad mhíre d'Airteagal 275 CFAE, níl Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh inniúil ar an dlíthiúlacht a mheasúnú nó gníomhartha nó neamhghníomhartha a bhaineann go díreach le

seoladh, sainmhíniú nó cur chun feidhme CBES, agus go háirithe CBSC, a léiriú, eadhon, go háirithe, sainaithint leasanna straitéiseacha an Aontais chomh maith le sainiú na ngníomhaíochtaí atá le déanamh agus na seasaimh atá le glacadh ag an Aontas agus treoirlínte ginearálta CBES, de réir bhrí Airteagail 24 go 26, 28, 29, 37, 38, 42 agus 43 CAE.

119 Mar is léir ó mhíreanna 62, 68 go 73, 77 go 80 agus 91 den bhreithiúnas seo, tá an breithniú sin, ar an gcéad dul síos, i gcomhréir le foclaíocht na bhforálacha sin, lena n-eisiatar, i bprionsabal, dlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh in ábhair a bhaineann le CBES, ar an dara dul síos, comhthacaítear leis an gcomhthéacs ina bhfuil siad mar chuid, ós rud é gur féidir éifeachtacht na bhforálacha sin a chaomhnú, gan dochar míchuí a dhéanamh, áfach, don cheart chun leigheas éifeachtach a fháil, agus, ar an tríú dul síos, comhfhreagraíonn sé don chuspóir atá á shaothrú leis na forálacha sin.

120 É sin ráite, is gá a fháil amach, ar an gcéad dul síos, an ndearna an Chúirt Ghinearálta earráid dlí i míreanna 28, 33 go 36 agus 39 den ordú faoi achomharc a mhéid, d'fhonn dlínse a dhiúltú ar bhonn na habairte deiridh den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus na chéad mhíre d'Airteagal 275 CFAE, a chuir sí an tástáil i bhfeidhm arb é atá inti a fhíorú gur tháinig na gníomhartha agus na neamhghníomhartha dá dtagraítear sa chaingean arna tionscnamh ag KS agus KD faoi 'shaincheisteanna polaitiúla nó straitéiseacha a bhaineann le [Eulex Kosovo]' a bhain le 'sainmhíniú agus cur chun feidhme CBES' agus, ar an dara dul síos, an bhfuil cur i bhfeidhm an chritéir sin sa chás seo curtha ó bhail trí earráid.

121 I ndáil leis sin, is gá anailís shonrach a dhéanamh ar gach ceann de na gníomhartha agus de na neamhghníomhartha a thagann faoi raon feidhme CBES, agus go háirithe CBSC, atá faoi réir na gníomhaíochta atá i gceist, agus é á chur san áireamh ag an am céanna go gceanglaítear le cuspóir na deimhneachta dlíthiúla nach mbeidh sé d'oibleagáid ar bhreithiúnacht an Aontais substaint an cháis a scrúdú chun a dhlínse a bhunú (féach, chuige sin, breithiúnais an 3 Iúil 1997, *Benincasa* C-269/95, EU:C:1997:337, mír 27, agus an 8 Feabhra 2024, *Inkreal* C-566/22, EU:C:2024:123, mír 27).

122 Ar an gcéad dul síos, sa chás seo, i míreanna 28, 33 go 36 agus 39 den ordú faoi achomharc, chinn an Chúirt Ghinearálta nár tháinig an chaingean a thionscain KS agus KD faoi na cásanna ina bhforáiltear go sainráite san abairt dheireanach den dara fomhír d'Airteagal 24(1) CAE agus sa dara mír d'Airteagal 275 CFAE go bhfuil dlínse ag Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh in ábhair a bhaineann le CBES, nach bhfuil faoi dhíospóid sna hachomhairc seo.

123 Ar an dara dul síos, mheas an Chúirt Ghinearálta, go bunúsach, go raibh na gníomhartha agus na neamhghníomhartha a chumhdaítear leis an gcaingean sin nasctha go díreach leis an mbeartas sin, ag féachaint dá nádúr polaitiúil agus straitéiseach chomh maith lena nasc le sainiú agus le hobair chur chun feidhme CBES.

124 Sna himthosca sin, is gá a mheas an ndearna an Chúirt Ghinearálta earráid dlí, i míreanna 28 agus 39 den ordú faoi achomharc, sa mhéid gur chinn sí nach raibh aon dlínse aici an chaingean a thionscain KS agus KD a éisteacht agus a chinneadh ar an bhforas go raibh nasc díreach idir gach ceann de na gníomhartha agus de na neamhghníomhartha dá dtagraítear sa chaingean sin agus dá dtagraítear i mír 20 den bhreithiúnas seo agus sainiú agus cur chun feidhme roghanna polaitiúla nó straitéiseacha CBES.

125 Ar an gcéad dul síos, mar thaca lena ngníomhaíocht, líomhain KS agus KD sárú, ag Eulex Kosovo, ar Airteagail 2 agus 3 de ECHR agus ar Airteagail 2 agus 4 den Chairt, mar gheall ar easpa imscrúduithe leordhóthanacha mar gheall ar easpa acmhainní riachtanacha agus foireann leordhóthanach den mhisean sin chun a shainordú feidhmiúcháin a fheidhmiú.

126 Maidir leis an easpa líomhnaithe acmhainní riachtanacha, ba cheart a thabhairt faoi deara go bhfuil nasc díreach idir na hacmhainní a chuirtear ar fáil do mhisean CBES, agus go háirithe do mhisean CBSC, ar bhonn na chéad fhomhíre d'Airteagal 28(1) CAE, agus na roghanna polaitiúla nó straitéiseacha a dhéantar i gcomhthéacs CBES, mar a chinn an Chúirt Ghinearálta, go bunúsach.

127 Os a choinne sin, maidir leis an easpa foireann leordhóthanach a líomhnaítear a bheith ar Mhisean Eulex Kosovo, is ionann cumas Mhisean Eulex Kosovo foireann a fhostú, is léir ó fhoclaíocht Airteagal 15a de Ghníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124, arna leasú le Cinneadh 2014/349, agus gníomh bainistíochta ó lá go lá a thagann faoi chuimsiú chur chun feidhme shainordú an mhisin sin. Dá bhrí sin, is faoin gcomhlacht sin atá sé a áirithiú, faoi chuimsiú na n-acmhainní a chuirtear ar fáil dó, go bhfuil an fhoireann a fhostaíonn sé leordhóthanach.

128 Mar sin féin, contrártha leis an líomhain maidir le heaspa acmhainní riachtanacha, níl na cinntí arna nglacadh ag Eulex Kosovo maidir le roghnú an phearsanra a fhostaíonn an misean sin nasctha go díreach leis na roghanna polaitiúla nó straitéiseacha a dhéanann an misean sin faoi chuimsiú CBES. Dá bhrí sin, rinne an Chúirt Ghinearálta earráid dlí nuair a mheas sí gur tháinig an easpa líomhnaithe foireann leordhóthanach faoi shaincheisteanna polaitiúla nó straitéiseacha a bhaineann le sainmhíniú agus cur chun feidhme CBES.

129 Ar an dara dul síos, mar thaca lena gcaingean, líomhain KS agus KD sárú ar Airteagal 6(1) agus Airteagal 13 de ECHR, agus ar Airteagal 47 den Chairt, mar gheall ar easpa forálacha lena bhforáiltear do chúnamh dlíthiúil i gcomhthéacs imeachtaí os comhair an Phainéil Athbhreithnithe agus leigheas i gcoinne na sáruithe a aimsíodh agus lena gcuirtear ar chumas an choiste sin a chinntí a fhorfheidhmiú.

130 Maidir leis an easpa forálacha lena bhforáiltear do chúnamh dlíthiúil i gcomhthéacs imeachtaí os comhair an Phainéil Athbhreithnithe, ba cheart a thabhairt faoi deara go mbaineann an chuid sin den chaingean arna tionscnamh ag KS agus KD le rialacha nós imeachta an choiste sin, atá, mar is léir ó mhír 6 den bhreithiúnas seo, freagrach as scrúdú a dhéanamh ar ghearáin a bhaineann le sáruithe ar chearta an duine arna ndéanamh ag Eulex Kosovo. Ní bhaineann na rialacha sin, ar rialacha nós imeachta amháin iad, go díreach leis na roghanna polaitiúla nó straitéiseacha a dhéantar i gcomhthéacs CBES. Dá bhrí sin, cuirtear míreanna 28 agus 39 den ordú faoi achomharc ó bhail le hearráidí dlí a mhéid a bhaineann siad le heaspa forálacha nós imeachta den sórt sin.

131 Mar an gcéanna, maidir le heaspa cumhachtaí forghníomhaithe arna dtabhairt don Phainéal Athbhreithnithe nó leigheasanna i leith sáruithe arna dtabhairt faoi deara ag an bPainéal sin, ba cheart a thabhairt faoi deara, i gcomhréir le hAirteagail 1 agus 2 de Ghníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124, gur bunaíodh Misean Eulex Kosovo chun tacú le hinstitiúidí na Cosaive, le húdaráis bhreithiúnacha agus le gníomhaireachtaí forghníomhaithe an dlí agus iad ag bogadh i dtreo na hinbhuanaitheachta agus na cuntasachta agus leanúint le bunú agus neartú córas breithiúnach neamhspleách il-eitneach, chomh maith le seirbhísí póilíneachta agus custaim il-eitneacha, ionas go mbeidh na hinstitiúidí sin saor ó chur isteach polaitiúil agus ailíniú le caighdeáin atá aitheanta go hidirnáisiúnta agus le dea-chleachtais Eorpacha. Dá bhrí sin, níl baint

dhíreach ag an gcinneadh gníomhartha agus neamhghníomhartha an mhisin sin a chur faoi bhráid sásra rialaithe a chomhlíonann na caighdeáin sin le roghanna polaitiúla nó straitéiseacha a bhaineann leis an misean sin, ach le gné dá bhainistiú riaracháin amháin. Dá bhrí sin, rinne an Chúirt Ghinearálta earráid dlí, i míreanna 28 agus 39 den ordú faoi achomharc, agus í ag cinneadh gur bhain an chuid sin den chaingean arna tionscnamh ag KS agus KD go díreach leis na roghanna sin.

132 Ar an tríú dul síos, bhraith KS agus KD, chun tacú lena gcaingean, ar mhainneachtain bearta ceartaitheacha a ghlacadh chun na sáruithe ar chearta bunúsacha arna n-aimsiú ag an bPainéal Athbhreithnithe a leigheas. Ina theannta sin, mhaígh siad mí-úsáid nó mí-úsáid cumhachta, ar thaobh amháin, mar gheall ar na dearbhuithe a rinne an Chomhairle agus SEGS go ndearna Eulex Kosovo a dhícheall na coireanna atá i gceist a imscrúdú agus nach raibh sé i gceist go mbeadh an Painéal Athbhreithnithe ina chomhlacht breithiúnach agus, ar an taobh eile, ar an bhforas nach raibh cás KD maidir le coir chogaidh faoi réir scrúdú dlíthiúil tromchúiseach ag an misean sin ná ag Oifig an Ionchúisitheora Speisialaithe le haghaidh imscrúdú nó ionchúisimh os comhair Dhlísheomra Speisialaithe na Cosaive.

133 I ndáil leis sin, ba cheart a thabhairt faoi deara go mbaineann easpa na mbeart ceartaitheach sin agus scrúdú tromchúiseach dlíthiúil ar an gcás sin le mainneachtain bearta aonair a ghlacadh a bhaineann le cásanna áirithe KS agus KD agus nach bhfuil baint dhíreach acu leis na roghanna polaitiúla nó straitéiseacha a rinneadh i gcomhthéacs CBES. Is amhlaidh atá i gcás an ráitis ón gComhairle agus ó SEGS go ndearna an misean sin a dhícheall na coireanna atá i gceist a imscrúdú.

134 Maidir leis an dearbhú nach bhfuil an Painéal Athbhreithnithe ceaptha a bheith ina chomhlacht breithiúnach, ní mór a lua gur gníomh é nach bhfuil ceangailteach.

135 Sna himthosca sin, ní féidir baint dhíreach a bheith ag na gníomhartha agus na neamhghníomhartha dá dtagraítear i mír 132 den bhreithiúnas seo leis na roghanna polaitiúla nó straitéiseacha arna ndéanamh i gcomhthéacs CBES, agus mar thoradh air sin tá míreanna 28 agus 39 curtha ó bhail mar gheall ar earráid dlí a mhéid a mheas an Chúirt Ghinearálta gur tháinig na gníomhartha agus na neamhghníomhartha sin faoi shaincheisteanna polaitiúla nó straitéiseacha a bhaineann leis an mbeartas sin a shainiú agus a chur chun feidhme.

136 Ar an gceathrú dul síos, tá baint dhíreach ag an gcinneadh sainordú feidhmiúcháin mhisean CBES, agus go háirithe misean CBSC, a chúlghairm leis na roghanna sin, de réir bhrí Airteagal 28(1) agus Airteagal 43(2) CAE. Dá réir sin, ní dhearna an Chúirt Ghinearálta earráid dlí toisc gur dhearbhaigh sí nach raibh dlínse aici rialú a thabhairt ar na gearáin maidir le cúlghairm shainordú feidhmiúcháin Eulex Kosovo le Cinneadh 2018/856, lenar cuireadh deireadh le hoibleagáid an mhisin sin, a chumhdaítear in Airteagal 3(d) de Ghníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124, chun a áirithiú go ndéanfar coireanna áirithe ‘a imscrúdú, a ionchúiseamh, a bhreithniú agus smachtbhannaí a fhorchur ina leith go cuí’.

137 Ag féachaint do na breithnithe thuas, is iomchuí seasamh leis an dara gearán den chéad chuid agus leis an gcéad ghearán den dara cuid den fhoras aonair achomhairc i gCás C-29/22 P chomh maith leis an tríú cuid den chéad fhoras agus sa chéad chuid den dara foras achomhairc i gCás C-44/22 P agus, dá bhrí sin, an t-ordú faoi achomharc a chur ar neamhní sa mhéid is, i mír 28 agus i mír 39

de, gur dhearbhaigh an Chúirt nach raibh sí inniúil chun éisteacht leis an gcaingean arna tionscnamh ag KS agus KD ar na forais gur bhain sé le ceisteanna polaitiúla nó straitéiseacha a bhaineann le sainmhíniú agus le cur i bhfeidhm CBES sa mhéid gur dhírigh an t-achomharc sin ar:

– sárú ar Airteagail 2 agus 3 de ECHR agus ar Airteagail 2 agus 4 den Chairt, arna ndéanamh ag Eulex Kosovo, mar gheall ar easpa imscrúduithe leordhóthanacha ar dhul ar iarraidh agus ar dhúnmharú a mball teaghlaigh, mar gheall ar easpa foireann leordhóthanach ón misean sin chun a shainordú feidhmiúcháin a fheidhmiú, tar éis sárú a shuí, an 11 Samhain 2015, maidir le KS agus an 19 Deireadh Fómhair 2016 maidir le KD, ag an bPainéal Athbhreithnithe;

– sárú ar Airteagal 6(1) agus Airteagal 13 de ECHR agus ar Airteagal 47 den Chairt, mar gheall ar easpa forálacha lena bhforáiltear do chúnamh dlíthiúil i bhfabhar iarratasóirí incháilithe in imeachtaí os comhair an Phainéil Athbhreithnithe agus bunú an Phainéil Athbhreithnithe gan an chumhacht a chinntí nó a leigheas a fhorfheidhmiú mar gheall ar sháruithe ar chearta an duine arna ndéanamh ag Eulex Kosovo;

– mainneachtain bearta ceartaitheacha a ghlacadh chun na sáruithe dá dtagraítear sa chéad fhleasc agus sa dara fleasc a leigheas go hiomlán nó go páirteach, agus líomhnaítear gur tharraing ceann Eulex Kosovo aird an Aontais ar thorthaí an Phainéil Athbhreithnithe an 29 Aibreán 2016;

– mí-úsáid nó drochúsáid cumhachta feidhmiúcháin ag an gComhairle agus ag SEGS an 12 Deireadh Fómhair 2017 tríd an dearbhú go raibh a dhícheall déanta ag Eulex Kosovo imscrúdú a dhéanamh ar na coireanna a bhí i gceist i gcoinne baill de theaghlaigh KS agus KD agus nach raibh sé i gceist go mbeadh an Painéal Athbhreithnithe ina chomhlacht breithiúnach;

– mí-úsáid nó drochúsáid cumhachta feidhmiúcháin mar gheall ar mhainneachtain a áirithiú go ndéantar athbhreithniú atá ceart de réir an dlí i gcás KD, cás *prima facie* coireachta cogaidh, ag Eulex Kosovo agus/nó ag Oifig na nIonchúisitheoirí Speisialta le haghaidh imscrúdú agus ionchúisimh os comhair Shain-Dlísheomra na Cosaive.

138 Is iomchuí an dara gearán den chéad chuid agus an chéad ghearán den dara cuid den fhoras aonair achomhairc i gCás C-29/22 P a dhíbhe, don chuid eile, chomh maith leis an tríú cuid den chéad fhoras agus an chéad chuid den dara foras achomhairc i gCás C-44/22 P.

An ceathrú cuid den fhoras achomhairc aonair i gCás C-29/22 P

Argóintí na bpáirtithe

139 De réir an cheathrú cuid den tsaincheist dlí aonair, áitíonn KS agus KD, ar an gcéad dul síos, go ndearna an Chúirt Ghinearálta earráid dlí trí mhainneachtain codanna riachtanacha dá gcaingean a scrúdú agus cúiseanna leordhóthanacha a thabhairt lena conclúid nach raibh sí inniúil go follasach éisteacht leis an gcaingean sin. Níl aon rud le léiriú gur thug sí aghaidh ar na prionsabail dlí a leagtar amach i mbreithiúnas an 6 Deireadh Fómhair 2020, *Bank Refah Kargaran* v *an Chomhairle* (C-134/19 P, EU:C:2020:793), nó gur chuir sí argóint an Choimisiúin san áireamh go bhfuil sé doshamhlaithe go gceadófaí le dlíchóras an Aontais gníomhaíocht an Aontais a léiriú ar bhealach a sháródh a bhunphrionsabail, gan aon chosaint do dhaoine aonair, a bhfuil ualach an tsáraithe sin orthu. Thairis sin, ba cheart don Chúirt Ghinearálta freagra a thabhairt ar na hargóintí mionsonraithe a chuir an Coimisiún chun cinn maidir le hábharthacht

na Cairte agus ECHR chun rialú a thabhairt ar a dlínse. Ina theannta sin, níor chuir an Chúirt Ghinearálta breithiúnas na hArd-Chúirte Breithiúnais ná iarmhairtí an ordaithe faoi achomharc do KS agus KD san áireamh. Tá an easpa réasúnaíochta sin an-tromchúiseach i bhfianaise thromchúis na sáruithe ar chearta bunúsacha a bhí mar ábhar don achomharc sin.

140 Ar an dara dul síos, áitíonn KS agus KD gur bhain an Chúirt Ghinearálta míthuiscint as a n-argóintí sa mhéid gur thagair sí, i míreanna 23 agus 28 den ordú faoi achomharc, do 'ábhair pholaitiúla nó straitéiseacha'. Leis na hargóintí sin, níor fhéach siad le dúshlán a thabhairt do roghanna polaitiúla nó straitéiseacha an Aontais chun Eulex Kosovo a bhunú, ach thug an sainordú feidhmiúcháin don mhisean sin, go háirithe maidir le himscrúdú a dhéanamh nach gcumhdaítear go dlúth le CBES agus a d'fhéadfaí a dhéanamh i gcomhthéacs eile.

141 Ar an tríú dul síos, maíonn KS agus KD, contrártha leis an méid is léir ó mhír 40 den ordú sin, nár éiligh siad gur cheart don Chúirt Ghinearálta a dlínse a aithint chun a gcaingean a éisteacht ar an aon chúis amháin gurb é an t-aitheantas sin an t-aon bhealach chun cosaint bhreithiúnach éifeachtach a ráthú dóibh.

142 Tacaíonn an Coimisiún le hargóintí KS agus KD, agus cuireann an Chomhairle agus SEGS ina choinne.

Measúnú na Cúirte Breithiúnais

143 Sa mhéid go gcáineann KS agus KD, leis an gceathrú cuid dá bhforas achomhairc aonair, ar an gcéad dul síos, an Chúirt Ghinearálta as mainneachtain freagra a thabhairt ar roinnt dá n-argóintí agus as sárú a dhéanamh ar a hoibleagáid cúiseanna a lua, ba cheart a mheabhrú, ar an gcéad dul síos, i gcomhthéacs achomhairc, gurb é cuspóir athbhreithnithe na Cúirte Breithiúnais, *inter alia*, a fháil amach ar fhreagair an Chúirt Ghinearálta don chaighdeán dlíthiúil is gá do na hargóintí go léir a chuir na hachomharcóirí ar aghaidh agus, ar an dara dul síos, gur ionann an phléadáil lena líomhnaítear nár thug an Chúirt Ghinearálta freagra ar argóintí a cuireadh ar aghaidh ag an gcéad chéim, go bunúsach, agus sárú ar an oibleagáid cúiseanna a lua. Thairis sin, leis an oibleagáid cúiseanna a lua, ní cheanglaítear ar an gCúirt Ghinearálta cuntas a chur ar fáil a leanann go huileghabhálach agus ceann ar cheann de na hargóintí uile a chuir na páirtithe sa chás ar aghaidh, agus dá bhrí sin go bhféadfadh réasúnú na Cúirte Ginearálta a bheith intuigthe ar choinníoll go gcuireann sí ar chumas na ndaoine lena mbaineann a bheith ar an eolas faoi cén fáth nár sheas an Chúirt Ghinearálta lena n-argóintí agus go dtugann sí ábhar leordhóthanach don Chúirt Bhreithiúnais chun a cumhacht athbhreithnithe a fheidhmiú (breithiúnas an 28 Meán Fómhair 2023, *Changmao Biochemical Engineering* v *an Coimisiún*, C-123/21 P, EU:C:2023:708, míreanna 185 agus 186 agus an cásdlí dá dtagraítear).

144 Sa chás seo, a mhéid a mhaíonn KS agus KD gur theip ar an gCúirt Ghinearálta aghaidh a thabhairt ar na prionsabail dlí a leagtar amach i mbreithiúnas an 6 Deireadh Fómhair 2020, *Bank Refah Kargaran* v *an Chomhairle* (C-134/19 P, EU:C:2020:793), ní mór a lua, i míreanna 37 go 39 den ordú faoi achomharc, gur shonraigh an Chúirt Ghinearálta go soiléir na cúiseanna ar mheas sí nach raibh an cásdlí a d'eascair, go háirithe, as mír 39 den bhreithiúnas sin ábhartha sa chás seo.

145 Thairis sin, ní féidir an Chúirt Ghinearálta a cháineadh as mainneachtain argóint an Choimisiúin a chur san áireamh go bhfuil sé doshamhlaithe nach soláthródh dlíchóras an Aontais aon chosaint do dhaoine aonair a sáraítear a gcearta bunúsacha. I mír 40 den ordú faoi achomharc, chinn an

Chúirt Ghinearálta, go bunúsach, nach bhféadfaí an réasúnaíocht a leagtar amach i míreanna 29 go 39 den ordú sin a thabhairt faoi cheist díreach toisc gurb é aithint a dlínse an t-aon bhealach chun cosaint bhreithiúnach éifeachtach a áirithiú do KS agus KD.

146 Thairis sin, ba cheart a thabhairt faoi deara, i mír 41 den ordú faoi achomharc, gur fhreagair an Chúirt Ghinearálta argóint an Choimisiúin maidir le hábharthacht na Cairte agus ECHR i gcomhthéacs an mheasúnaithe ar dhlínse Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh.

147 Ina theannta sin, sa mhéid is go gcáineann KS agus KD an Chúirt gan breithiúnas na hArd-Chúirte Breithiúnais nó iarmhairtí an ordaithe faoi achomharc a chur san áireamh, is cáintí iad sin atá nasctha leis an scrúdú, ag an gCúirt Ghinearálta, ar a dlínse agus a chaithfear a dhíbhe mar sin ag féachaint dá dtagann as míreanna 83 agus 84 den bhreithiúnas seo.

148 Ar an dara dul síos, a mhéid a dhearbhaíonn KS agus KD, go bunúsach, gur dífhoirmíodh nó gur saobhadh an Chúirt Ghinearálta a n-argóintí sa mhéid is gur thagair sí, i míreanna 23 agus 28 den ordú faoi achomharc, do 'cheisteanna polaitiúla nó straitéiseacha', ba cheart a mheabhrú, agus é ag líomhain go ndearnadh saobhadh ar a chuid argóintí féin, nach mór d'iarratasóir, de bhun Airteagal 256 CFAE, an chéad mhír d'Airteagal 58 de Reacht Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh agus Airteagal 168(1)(d) de Rialacha Nós Imeachta na Cúirte, na gnéithe arna saobhadh a léiriú go beacht agus na hearráidí anailíse arna ndéanamh ag an gCúirt, ina measúnú, a thug di an saobhadh sin a dhéanamh(breithiúnas an 13 Iúil 2023, *an Coimisiún* v *CK Telecoms UK Investments*, C-376/20 P, EU:C:2023:561, mír 212 agus an cásdlí dá dtagraítear).

149 Ag féachaint don mhéid a eascraíonn as míreanna 27 agus 28 den iarratas sa chás ba bhun leis an ordú faoi achomharc, ba cheart a thabhairt faoi deara, i míreanna 23 agus 28 den ordú sin, nár dífhoirmíodh ná saobhadh argóintí KS agus KD.

150 Ar an tríú dul síos, maíonn KS agus KD, go bunúsach, gur shaobh an Chúirt Ghinearálta a n-argóintí a mhéid is léir ó mhír 40 den ordú faoi achomharc gur cheart di a dlínse a aithint chun a gcaingean a éisteacht ar an bhforas amháin gurb é an t-aitheantas sin an t-aon fhoras chun cosaint bhreithiúnach éifeachtach a ráthú dóibh. Maidir leis sin, is leor a thabhairt faoi deara, ag féachaint don mhéid atá leagtha amach i mír 145 den bhreithiúnas seo, go leanann an argóint sin as an ordú sin a léamh go hearráideach. Is léir ó mhír 40 den bhreithiúnas sin nár chuir KS agus KD an chúis sin amháin chun cinn chun an dlínse sin a shuíomh, ach nach bhféadfaí amhras a chaitheamh ar chinneadh na Cúirte Ginearálta nach raibh dlínse aici, a eascraíonn as míreanna 29 go 39 den ordú sin, díreach toisc nach raibh aon bhealach eile ann chun cosaint bhreithiúnach éifeachtach a ráthú dóibh.

151 Dá réir sin, ní mór diúltú don cheathrú cuid den fhoras achomhairc aonair i gCás C-29/22 P.

An chéad chuid den cheathrú saincheist dlí i gCás C-44/22 P

Argóintí na bpáirtithe

152 Tríd an gcéad chuid den cheathrú saincheist dlí, áitíonn an Coimisiún gur cheart go mbeadh dlínse eisiach Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh bunaithe ag an gCúirt Ghinearálta chun caingean KS agus KD a éisteacht i gcomhréir le hAirteagail 268, 340 agus 344 CFAE chomh maith le cásdlí comhsheasmhach na Cúirte a eascraíonn go háirithe ó mhír 14 de bhreithiúnas an 13 Feabhra 1979, *Granaria* (101/78, EU:C:1979:38), agus mír 17 de bhreithiúnas an 29 Iúil 2010,

Hanssens-Ensch (C-377/09, EU:C:2010:459). Ina theannta sin, bheadh sé riachtanach comhchuibheas an chórais um chosaint bhreithiúnach agus cur i bhfeidhm aonfhoirmeach ghníomhartha an Aontais a áirithiú agus aontacht ord dlí an Aontais a áirithiú chomh maith le neamhspleáchas agus príomhacht dhlí an Aontais a chaomhnú, mar a thiocfadh chun solais ó chásdlí na Cúirte a eascraíonn go háirithe ó phointe 166 de Thuairim 2/13 (Aontachas an Aontais leis an gCoinbhinsiún Eorpach um Chearta an Duine), an 18 Nollaig 2014 (EU:C:2014:2454), chomh maith le míreanna 66, 78 agus 80 de bhreithiúnas an 28 Márta 2017, *Rosneft* (C-72/15, EU:C:2017:236).

153 Thairis sin, mar is léir ó bhreithiúnas na hArd-Chúirte Breithiúnais, ní fhéadfadh ach Cúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh leigheas éifeachtach a thairiscint i gcás, mar atá sa chás seo, ina ndéanann daoine aonair agóid i gcoinne dhlíthiúlacht na gcaingne a líomhnaítear a bheith inchurtha i leith an Aontais i gcaingean le haghaidh damáistí, ós rud é nach bhfuil sé d'acmhainn ag cúirteanna náisiúnta, maidir le gníomhaíochtaí CBES, na leigheasanna uile is gá a sholáthar chun comhlíonadh Airteagal 13 de ECHR a áirithiú.

154 Aontaíonn KS agus KD le hargóintí an Choimisiúin, agus cuireann an Chomhairle agus SEGS in aghaidh na hargóinte sin.

Measúnú na Cúirte

155 Leis an gcéad chuid dá cheathrú foras achomhairc, déanann an Coimisiún gearán, go bunúsach, nár bhunaigh an Chúirt Ghinearálta dlínse eisiach Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh chun an chaingean arna tionscnamh ag KS agus KD a éisteacht agus a chinneadh.

156 É sin ráite, ar an gcéad dul síos, i bhfianaise an mhéid is léir ó mhíreanna 126 agus 136 den bhreithiúnas seo, ní dhearna an Chúirt Ghinearálta earráid dlí sa mhéid gur dhearbhaigh sí nach raibh aon dlínse aici an chaingean sin a éisteacht a mhéid a bhain sí le heaspa líomhnaithe acmhainní ar thaobh Eulex Kosovo agus le cúlghairm shainordú feidhmiúcháin an mhisin sin le Cinneadh 2018/856. Dá bhrí sin, *a fortiori*, ní fhéadfadh an Chúirt dlínse eisiach a bhunú chun rialú a dhéanamh i ndáil leis sin.

157 Ar an dara dul síos, maidir leis na gníomhartha agus na neamhghníomhartha eile a chumhdaítear leis an gcaingean sin, is leor a thabhairt faoi deara, mar is léir ó mhír 137 den bhreithiúnas seo, go ndearna an Chúirt Ghinearálta earráid dlí nuair a chinn sí nach raibh dlínse aici ar an bhforas go mbaineann na gníomhartha agus na neamhghníomhartha sin le saincheisteanna polaitiúla nó straitéiseacha a bhaineann le sainmhíniú agus cur chun feidhme CBES, gan é a bheith riachtanach scrúdú a dhéanamh ar cheart don Chúirt Ghinearálta a dlínse eisiach a bhunú chun rialú ar an gcaingean chéanna a mhéid a bhaineann sí leis na gníomhartha agus na neamhghníomhartha sin.

158 Sna himthosca sin, ní mór an chéad chuid den cheathrú saincheist dlí i gCás C-44/22 P a dhíbhe.

An chaingean os comhair na Cúirte Ginearálta

159 I gcomhréir leis an gcéad fhomhír d'Airteagal 61(1) de Reacht Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh, má chuireann an Chúirt Bhreithiúnais cinneadh ón gCúirt Ghinearálta ar ceal, féadfaidh sí féin breithiúnas críochnaitheach a thabhairt sa chás má cheadaíonn staid na n-imeachtaí a leithéid nó an cás a tharchur ar ais chuig an gCúirt Ghinearálta le haghaidh breithiúnais.

160 Áitíonn KS agus KD gur cheart don Chúirt breithiúnas críochnaitheach a thabhairt ina gcaingean ar fhoras a n-aoise agus a sláinte. Mar sin féin, ina bhfreagra i gCás C-44/22 P, d'iarr siad ar an gCúirt deis a thabhairt dóibh iarraidh nua ar rochtain ar OPLAN Eulex Kosovo a thíolacadh sula ndéanfaidh sí cinneadh maidir leis na pléadálacha do-ghlacthachta a d'ardaigh an Chomhairle, an Coimisiún agus SEGS. Sa mhéid nár rialaigh an Chúirt Ghinearálta ar iarratas tosaigh Eulex Kosovo ar rochtain ar OPLAN, rinneadh dochar dóibh sna himeachtaí os comhair na Cúirte Ginearálta de shárú ar Airteagal 41 den Chairt agus Airteagal 298(1) CFAE. Ag an éisteacht, dúirt siad freisin, murab ionann agus an cás as ar eascair breithiúnas an 19 Iúil 2016, *H* v *an Chomhairle agus páirtithe eile* (C-455/14 P, EU:C:2016:569, míreanna 65 go 68), nach mbeadh an Chúirt in ann breithiúnas críochnaitheach a thabhairt maidir le hinghlacthacht a gcaingne ach amháin tar éis cinneadh a bheith déanta maidir leis an iarratas nua sin. Mar mhalairt air sin, iarrann KS agus KD ar an gCúirt an cás a tharchur ar ais chuig an gCúirt Ghinearálta.

161 Measann an Coimisiún, maidir le hinghlacthacht agus substaint na caingne arna tabhairt ag KS agus KD, nach gceadaítear breithiúnas a thabhairt mar gheall ar staid na n-imeachtaí. Tá difríocht idir na cásanna seo agus an cás as ar eascair breithiúnas an 19 Iúil 2016, *H* v *an Chomhairle agus páirtithe eile* (C-455/14 P, EU:C:2016:569, míreanna 65 go 68), ina raibh, i ndáiríre, an fhaisnéis go léir atá ar fáil ag an gCúirt Bhreithiúnais, i gcomhthéacs an achomhairc, chun a chur ar a cumas rialú ar inghlacthacht na caingne maidir leis na cosantóirí éagsúla ag an gcéad chéim.

162 Chuir an Chomhairle agus SEGS in iúl, go háirithe le linn na héisteachta, gur cheart an cás a tharchur ar ais chuig an gCúirt Ghinearálta ionas go bhféadfaidh sí scrúdú a dhéanamh ar na hagóidí neamh-inghlacthachta atá i gceist chomh maith le, i gcás inarb iomchuí, tuillteanais na caingne arna tionscnamh ag KS agus KD.

163 Sa chás seo, ba cheart a mheabhrú, trí na hagóidí maidir le do-ghlacthacht atá i gceist, gur mhaígh gach duine de na cosantóirí ag an gcéad chéim, eadhon an Chomhairle, an Coimisiún agus SEGS, go raibh an chaingean a thionscain KS agus KD do-ghlactha a mhéid a bhí sí dírithe ina choinne. Ní mór a mheas, chun rialú a thabhairt ar na hagóidí sin maidir le do-ghlacthacht, nach mór ceisteanna casta maidir le dliteanas a bhaineann leis na sáruithe líomhnaithe éagsúla a fhreagairt, nach féidir a fhreagairt trí neamhaird iomlán a thabhairt ar an scrúdú ar thuillteanais na caingne sin. Thairis sin, tá roinnt measúnuithe fíorasacha i gceist leis an scrúdú sin, nach ndearna an Chúirt Ghinearálta. Mar sin féin, níor pléadh an chaingean sin ar na tuillteanais sna himeachtaí achomhairc seo.

164 Sa chomhthéacs sin, ní mór a chinneadh, sa chás seo, nach bhfuil an fhaisnéis is gá os comhair na Cúirte Breithiúnais chun breithiúnas críochnaitheach a thabhairt ar na saincheisteanna dlí go léir arna maíomh ag KS agus KD.

165 Ina theannta sin, maidir le hiarratas tosaigh Eulex Kosovo ar rochtain ar OPLAN, ní mór a mheas nach gá breithniú a dhéanamh ar an iarraidh sin, ós rud é nach ábhar na n-achomharc seo é. Ar an gcéad dul síos, níor chuir KS ná KD i gcoinne an ordaithe atá faoi achomharc go foirmiúil sa mhéid nár rialaigh an Chúirt Ghinearálta ar an iarratas sin. Ar an dara dul síos, i gcomhthéacs na n-achomharc seo, níor chuir siad isteach iarraidh nua ar rochtain ar OPLAN an mhisin sin, ach níor chuir siad in iúl ach a mian a bheith in ann iarraidh den sórt sin a dhéanamh sular rialaigh an Chúirt ar na hagóidí maidir le neamh-inghlacthacht atá i gceist. Mar is léir ón mír roimhe seo, maidir leis na heisceachtaí sin, ní cheadaítear leis na cásanna uamtha seo breithiúnas críochnaitheach a thabhairt sna cásanna seo.

166 Leanann sé ón méid sin roimhe seo nach mór an cás a tharchur ar ais chuig an gCúirt Ghinearálta le haghaidh rialú ar inghlacthacht agus, más iomchuí, ar shubstaint na caingne arna tionscnamh ag KS agus KD agus ar iarratas tosaigh Eulex Kosovo ar rochtain ar OPLAN.

Costais

167 Ós rud é go ndéantar an cás a tharchur ar ais chuig an gCúirt Ghinearálta, ní mór na costais a bhaineann leis na himeachtaí reatha a fhorchoimeád.

Ar na forais sin, dearbhaíonn agus rialaíonn an Chúirt (an Mór-Dhlísheomra):

1. **Cuirtear ordú Chúirt Ghinearálta an Aontais Eorpaigh an 10 Samhain 2021, *KS agus KD* v *an Chomhairle agus páirtithe eile* (T-771/20, EU:T:2021:798), ar neamhní gur dhearbhaigh an Chúirt nach raibh sí inniúil go follasach chun éisteacht leis an gcaingean arna tionscnamh ag KS agus KD ar na forais gur bhain sé le ceisteanna polaitiúla nó straitéiseacha a bhaineann le sainmhíniú agus le cur i bhfeidhm an Chomhbheartais Eachtraigh agus Slándála (CBES) sa mhéid gur dhírigh an t-achomharc sin ar:**

   – **sárú ar Airteagail 2 agus 3 de Choinbhinsiún Eorpach chun Cearta an Duine agus Saoirsí Bunúsacha a Chosaint, a síníodh sa Róimh an 4 Samhain 1950, agus ar Airteagail 2 agus 4 den Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh, arna ndéanamh ag Eulex Kosovo, mar gheall ar easpa imscrúduithe leordhóthanacha ar dhul ar iarraidh agus ar dhúnmharú a mball teaghlaigh, mar gheall ar easpa foireann leordhóthanach ón misean sin chun a shainordú feidhmiúcháin a fheidhmiú, tar éis sárú a shuí, an 11 Samhain 2015 maidir le KS agus an 19 Deireadh Fómhair 2016 maidir le KD, ag an bPainéal Athbhreithnithe um Chearta an Duine arna chruthú ar bhonn Ghníomhaíocht Chomhpháirteach 2008/124/CBES ón gComhairle an 4 Feabhra 2008, maidir le Misean Smachta Reachta an Aontais Eorpaigh sa Chosaiv, EULEX KOSOVO;**

   – **sárú ar Airteagal 6(1) agus Airteagal 13 de ECHR agus ar Airteagal 47 den Chairt, mar gheall ar easpa forálacha lena bhforáiltear do chúnamh dlíthiúil i bhfabhar iarratasóirí incháilithe in imeachtaí os comhair an Phainéil Athbhreithnithe agus bunú an Phainéil Athbhreithnithe gan an chumhacht a chinntí nó a leigheas a fhorfheidhmiú mar gheall ar sháruithe ar chearta an duine arna ndéanamh ag Eulex Kosovo;**

   – **mainneachtain bearta ceartaitheacha a ghlacadh chun na sáruithe dá dtagraítear sa chéad fhleasc agus sa dara fleasc a leigheas go hiomlán nó go páirteach, agus**

líomhnaítear gur tharraing ceann Eulex Kosovo aird an Aontais Eorpaigh ar thorthaí an Phainéil Athbhreithnithe an 29 Aibreán 2016;

– **mí-úsáid nó drochúsáid cumhachta feidhmiúcháin ag an gComhairle Eorpach agus ag an tSeirbhís Eorpach Gníomhaíochta Seachtraí an 12 Deireadh Fómhair 2017 tríd an dearbhú go raibh a dhícheall déanta ag Eulex Kosovo imscrúdú a dhéanamh ar na coireanna a bhí i gceist i gcoinne baill de theaghlaigh KS agus KD agus nach raibh sé i gceist go mbeadh an Painéal Athbhreithnithe ina chomhlacht breithiúnach;**

– **mí-úsáid nó drochúsáid cumhachta feidhmiúcháin mar gheall ar mhainneachtain a áirithiú go ndéantar athbhreithniú atá ceart de réir an dlí i gcás KD, cás *prima facie* coireachta cogaidh, ag Eulex Kosovo agus/nó ag Oifig na nIonchúisitheoirí Speisialta le haghaidh imscrúdú agus ionchúisimh os comhair Shain-Dlísheomra na Cosaive.**

2. **Déantar na hachomhairc i gCásanna C-29/22 P agus C-44/22 P a dhíbhe don chuid eile.**

3. **Tarchuirtear an cás chuig Cúirt Ghinearálta an Aontais Eorpaigh le haghaidh rialú ar inghlacthacht agus, i gcás inarb infheidhme, ar thuillteanais na caingne ó KS agus KD agus ar a n-iarratas ar bhearta imscrúdaithe lena ndírítear ar tháirgeadh leagain iomlán de Phlean Oibríochta (OPLAN) Eulex Kosovo ó cruthaíodh an misean sin.**

4. **Forchoimeádtar na costais.**

Sínithe